BIBLJOTEKA OŚWIATY LUDOWEJ

ZBIOREK OBCYCH WYRAZÓW

SPOTYKANYCH W KSIĄŻKACH I PISMACH OBJAŚNIAJĄCY ICH ZNACZENIE I PODAJĄCY WYMOWĘ

1926

Redaktor i wydawca:

Zygm. Tomaszewski, Wąbrzeźno, ul. Wolności 59

BIBLJOTEKA OŚWIATY LUDOWEJ

NR. 2

ZBIOREK OBCYCH WYRAZÓW

SPOTYKANYCH W KSIĄŻKACH I PISMACH OBJAŚNIAJĄCY ICH ZNACZENIE I PODAJĄCY WYMOWĘ

CZĘŚĆ I.

Cena pojedyńczej książeczki 50 gr
w prenumeracie kwartalnej
6 książeczek 2 zł

1926

Redaktor i wydawca:
Zygm. Tomaszewski, Wąbrzeźno ul. Wolności 59.
Drukiem „Głosu Wąbrzeskiego" (B. Szczuka) Wąbrzeźno

Do naszych czytelników.

Jedną z najpilniejszych potrzeb czytelników z pośród ludu wiejskiego jest niezawodnie potrzeba podręcznika, dającego objaśnienie tak często spotykanych w książkach i pismach wyrazów obcych, dla ludu niezrozumiałych.

Chcąc tej potrzebie zadosyć uczynić wypuszczamy ten zbiorek wyrazów obcych, w którym staraliśmy się zebrać wszystkie najczęściej spotykane, a niezrozumiałe dla ludu słowa obce.

Ze względu na szczupłe rozmiary książeczek nie mogliśmy podawać zbyt wyczerpujących i szczegółowych objaśnień znaczenia każdego oddzielnego wyrazu. Z konieczności musieliśmy ograniczyć się do rzeczy najważniejszych, lub znaczeń najczęściej używanych.

Przy słowach, których wymowa różni się od zwykłego wymawiania w języku naszym, podaliśmy w nawiasie, jak słowa te wymawiać należy.

Niejednokrotnie bywa, że jedno słowo ma kilka zupełnie odmiennych znaczeń, w tych wypadkach podając kilka znaczeń oddzielaliśmy je przy pomocy średnika (;). Nie zawsze można też znaczenia obcego wyrazu oddać krótko jednem słowem polskiem, gdyż nie zawsze ściśle ono odpowiada znaczeniu wyrazu obcego. W tych wypadkach dla objaśnienia podajemy kilka wyrazów polskich, mających zbliżone znaczenie i wyrazy te oddzielamy tylko przecinkami.

Mamy nadzieję, że praca nasza przyczyni się do ułatwienia ludowi zrozumienia czytanych książek i gazet, a temsamem przyczyni się do podniesienia oświaty ludowej.

Redakcja Bibljoteki Oświaty Ludowej.

Własność Tereziuskiego Romana 66 p.p.

A

Abdykacja zrzeczenie się tronu.

Aberacja zboczenie umysłowe.

Abiturjent uczeń, który złożył egzamin dojrzałości.

Ablucja obrzędowe obmycie wedł. przepisów religijnych.

Abnegacja wyrzeczenie się wyższych dążeń.

Abominacja odraza, wstręt.

Abonament przedpłata na wydawn.

Absolucja darowanie win, rozgrzeszenie.

Absolutorjum przyjęcie i zatwierdzenie rachunków.

Absolutyzm samowładztwo, despotyzm.

Abstrakcja pojęcie niezmysłowe, oderwane.

Absurd niedorzeczność, głupstwo.

A conto (a konto) na rachunek.

Ad acta odłożyć do aktów.

Adept zwolennik, uczeń.

Adherent stronnik, poplecznik.

Administracja zarząd majątkiem, lub przedsiębiorstwem.

Admiracja zachwyt podziw.

Admirator wielbiciel, czciciel.

Adnotacja przypisek, uwaga.

Adoptacja przybranie cudzego dziecka za swoje (usynowienie).

Aerolit kamień, który upadł na ziemię z przestrzeni międzyplanetarnych.

Aeronauta żeglarz napowietrzny.

Aerostat balon powietrzny.

Afekt uczucie, miłość, upodobanie.

Afera wydarzenie, sprawa.

Aferzysta człowiek oddający się rozmaitym interesom dla zysku, geszefciarz.

Aforyzm pewna myśl wyrażona zwięźle.

Agent pośrednik, osoba załatwiająca cudze sprawy.

Agitacja nakłanianie ludzi do pewn. przekonań lub działań. ***Apolityczna*** jednaniestronników

Agonja konanie, ostatnie chwile przed śmiercią.

Agrarny rolniczy, tyczący rolnictwa.

Agregat skupienie rzeczy jednakowych tworzących pewną całość; mnóstwo.

Agresja napastowanie, zaczepka.

Agronomja nauka o rolnictwie.

Agronom wykształcony rolnik.

Agrykultura rolnictwo, uprawa roli.

Akademja wyższy zakład naukowy.

Akceptacja przyjęcie (weksla); uznanie.

Akceptować przyjmować, potwierdzać zgadzać się na co.

Akcesorja rzeczy dodatkowe i przybory.

Akcja czynność; papier wartościowy, świadczący o udziale w przedsiębiorstwie.

Akcjonarjusz wspólnik przedsiębiorstwa akcyjnego.

Aklamacja zgoda jednomyślna.

Akompanjament wtórowanie do śpiewu lub gry.

Akredytywa list uwierzytelniający.

Akredytować upełnomocnić, otworzyć komu kredyt.

Akrobata linoskoczek, gimnastyk.

Akselbanty naramienniki przy mundurze.

Aksjomat prawda niepotrzebująca dowodu.

Aktualny rzeczywisty; na czasie będący.

Akustyka nauka o głosie i dźwiękach.

Akwizytor agent, zbierający zamówienia.

Alarm popłoch, wrzawa, zgiełk.

Alarmować dawać znać o niebezpieczeństwie.

Albinos człowiek, pozbawiony zabarwienia włosów i oczu.

Alegorja przenośnia, obrazowe przedstawienie myśli.

Alibi udowodnienie swej nieobecności.

Alimentacja utrzymywanie, zaopatrywanie w żywność.

Aljans przymierze, związek, sojusz.

Aljant sprzymierzeniec, sojusznik.

Aljenacja przeniesienie prawa własności na inną osobę.

Alkalja sole gryzące (np. soda, potaż itp.)
Alkaloidy sole organiczne (częstokroćtrujące).
Alkoran księga św. mahometan.
Almanach rocznik, kalendarz.
Alteracja niepokój, wzruszenie.
Alternacja zmiana przemiana.
Altruista człowiek czyniący drugim dobrze.
Altruizm miłość bliźnich.
Aluzja przymówka, napomknienie.
Amator miłośnik, zwolennik, niefachowiec.
Ambasada najwyższe poselstwo w obcem państwie.
Ambicja poczucie własnej godności, duma, chęć wywyższenia się.
Ambrozja pokarm bogów, przysmak.
Ambulatorjum lecznica dla przychodzących.
Amfibje zwierzęta ziemnowodne.
Amortyzacja umorzenie długu.
Amnestja darowanie kary, ułaskawienie.
Amputacja pozbawienie części ciała przez operację.
Anachronizm błąd w oznaczeniu czasu wydarzeń dziejowych.
Analfabeta człowiek niepiśmienny, nie umiejący czytać ani pisać.
Analiza rozbiór, rozkład na części składowe.
Analogja podobieństwo pod pewnymi względami.

Anarchja bezrząd, nieład.

Anatomja nauka o budowie ciał organicznych.

Androny niedorzeczności, bajdy, głupstwa.

Aneksja przyłączenie, zagarnięcie.

Anektować zagarniać, wcielać.

Anemja niedokrwistość.

Angażować zamawiać, zapraszać.

Animozja zawziętość, zaciekłość.

Ankieta wywiad, badanie pewnej sprawy przez rzeczozn.

Anonim list lub autor bezimienny.

Anons ogłoszenie w czasopiśmie.

Anormalny nieprawidłowy.

Antagonizm przeciwdziałanie, przeciwieństwo,

Antenat przodek rodziny.

Antrakt przerwa między aktami.

Antropologja nauka o człowieku.

Antyczny starożytn.

Antyk starożytny przedmiot.

Antykwarnia sklep sprzedający stare książki lub rzeczy.

Antypatja wstręt, odraza, niechęć.

Antyseptyczny — przeciwgnilny.

Anulować unieważnić, znosić, skasować.

Apanaże uposażenie członków domu panującego.

Apartament mieszkanie obszerne i wytworne.

Apatja zobojętnienie

Apatyczny obojętny

Apelacja odwołanie się do wyższej władzy.

Aplikant bezpłatny praktykant biurowy

Apologja obrona jakiejś sprawy.

Apopleksja udar sercowy.

Apostata odszczepieniec, odstępca.

Aprobata potwierdzenie.

Aprobacja pochwała, uznanie.

Ar miara ziemi = 100 metr. kwadratow.

Arbiter sędzia polubowny.

Archaizm przestarzały wyraz.

Archeologja nauka o zabytkach starożytnych.

Archiwum miejsce w którem przechowuje się dowody, akta itp.

Arena miejsce zapasów w cyrku.

Argument dowód, środekprzekonywujący.

Argumentować — przekonywać, dowodzić.

Arjergarda tylna straż.

Armatura ozdoby orężne herbów, uzbrojenie.

Arogancja zarozumiałość, bezczelność.

Arogancki lekceważący.

Arsenał zbrojownia.

Artykuł rodzaj towaru; rozdział, ustęp prawa.

Arystokracja najwyższa klasa społeczna.

Asceta człowiek religijny żyjący surowo i umartwiający się.

Asekuracja ubezp. od wypadków.

Asenizacja usuwanie nieczystości dla uzdrowotnienia okolicy lub miasta.

Aseptyczny zabezpieczający od gnicia.

Asesor sędzia, urzędnik.

Asocjacja skojarzenie, zespolenie; stowarzyszenie.

Aspiracja dążność do czego; wdychanie.

Aspirant kandydat, starający się o co.

Astrologja wróżbiarstwo z gwiazd.

Astronomja nauka o ciałach niebieskich.

Asygnacja papier przekazujący wypłatę pieniędzy.

Asygnata papierorowy pieniądz.

Asymilacja przyswajanie.

Asystent towarzyszący, niższy urzędnik.

Atawizm dziedziczenie cech i przymiotów dal. przodków.

Ateista, ateusz bezbożnik.

Atestat poświadczenie, świadectwo.

Atleta siłacz.

Atletyczny silny, muskularny.

Atrakcja powab, przyciąganie.

Atrybucja prawo przysługujące komu.

Atrybut przymiot, właściwość, cecha.

Audjencja posłuchanie u dostojnika.

Audytorjum sala wykładowa, ogół słuchaczy.

Aukcja licytacja, publiczna sprzedaż.

Aula wielka sala dla zebrań i odczytów.

Aureola złocisty krąg wokół głów świętych na obrazach.

Auskultacja lekarskie badanie przy pomocy słuchu.

Autentyczny pewny, prawdziwy, rzeczywisty.

Autobiografja życiorys własny.

Autochton tubylec, człowiek miejscowy.

Autograf pismo własnoręczne.

Autokracja samowładztwo.

Autokrata samowładca.

Automat przyrząd wprawiany w ruch wewnętrznym mechanizmem; w przenośni — człowiek działający bez myśli i woli

Automatycznie machinalnie, mimowolnie

Autonomja samorząd.

Autorytet uznana powaga.

Awangarda przednia straż.

Awans nadanie wyższego stanowiska; posunięcie naprzód; zaliczka.

Awizacja zawiadomienie pisemne.

B

Bachanalja, hulanka, pijatyka, orgja.

Bagatela — drobnostka.

Bagaż — pakunki tłomoki, walizy w podróży.

Bajadera hinduska tancerka i śpiewaczka.

Bakcyl, bakterja, zarazek, żyjątko mikroskopijne niewidoczne gołem okiem.

Bakterjologja nauka o bakterjach.

Balast ciężar; rzecz zbyteczna, niepotrzebna.

Balet taniec sceniczny.

Balustrada ozdobna poręcz.
Banalny oklepany, pospolity.
Bandera chorągiew okrętowa.
Banicja skazanie na wygnanie z kraju.
Banita wygnaniec.
Bankiet uczta, biesiada.
Banknoty pieniądze papierowe.
Bankructwo upadłość, niewypłacalność.
Bard śpiewak wieszcz.
Barok styl w rzeźbie i malarstwie.
Barometr przyrząd oznaczający zmiany ciśnienia powietrza.
Barykada szaniec uliczny, zapora.
Bastjon część warowni.
Baterja zbiór dział.
Baterja elektrycz. połączenie kilku ogniw elektrycznych.
Bazylika kościół katedralny.
Beatyfikacja zaliczenie w poczet błogosławionych.
Beletrystyka literatura piękna, pisma rozrywkowe, powieści.
Bene dobrze.
Benedykcja błogosławieństwo.
Beneficjum dochód z dóbr kościelnych.
Benefis dochód z widowiska na korzyść artysty.
Bestjalizm dzikość, okrucieństwo, zezwierzęcenie.
Bigamja dwużeństwo.
Bigoterja pobożnisiostwo.
Bigot nabożniś.
Bilans zamknięcie rachunków książkowych.
Biografja życiorys.

Biologja nauka o życiu istot organicznych

Biuletyn sprawozdanie urzędowe.

Biurokracja nadmierny udział urzędników w rządach.

Blamowaćsię skompromitować się, ośmieszyć się.

Blankiet formularz, czysty papier na którym ma być coś wypisane.

Blichtr ułuda, pozór.

Blokada odcięcie dostępu, osaczenie.

Blokhaus dom obronny z grubych belek.

Bojkot zerwanie stosunków.

Bokser zapaśnik w walce na pięści.

Bomba pocisk, wypełniony materjałem wybuchowym.

Bon kwit do wypłaty.

Bona dozorczyni do dzieci.

Bonifikacja odszkodowanie.

Bordiura obramowanie, wązki, ozdobny pasek na skraju przedmiotu.

Borealny północny.

Borować wiercić otwór.

Botanika nauka o roślinach.

Brahma najwyższe bóstwo u Hindusów.

Bramanizm religja bramańska panująca w Indjach.

Bramin kapłan u Hindusów.

Branża dział jakiegoś fachu.

Brawura odwaga zuchwała dzielność.

Brokat materja tkana złotem lub srebrem.

Bruljon zeszyt do pisania na brudno.

Brykiety kostki z prasowanego miału węglowego.

Buchalterja książkowość, rachunkowość w przedsiębiorstwie.

Buddaizm nauka Buddy, którą wyznaje wiele ludów azjatyckich.

Buduar wytworny pokoik kobiecy.

Budżet projekt, zestawienie dochodów i wydatków rocznych.

Bufonada błaznowanie, niegrzeczność.

Bulla rozporządzenie papieskie.

Bulwary szerokie ulice w wielkich miastach, wysadzone drzewami i przeznaczone dla przechadzek.

Burgrabia naczelnik grodu.

Burmistrz naczelnik miasta.

Bursa pensjonat dla młodzieży.

Burżuazja bogate mieszczaństwo.

Busola kompas używany na okrętach.

C

Ca skróc. ***circa*** około prawie.

Cadyk bogobojny rabin żydowski.

Camera obscura (kamera obskura) ciemnia do wywoływania fotografji.

Canzona (kancona) pieśń.

Capstrzyk wojskowy sygnał spoczynku.

Casus belli (kazus belli) powód do wojny.

Cedować ustępować
Cesja ustąpienie, przelanie praw.

Cedula wykaz kursu papierów i monet na giełdzie.

Celibat stan wolny, bezżenny.
Census oszacowanie majątku; wymagane kwalifikacje.
Centaur mitologiczny potwór, pół konia, pół człowieka.
Centrum środek.
Centralny — środkowy, główny.
Centygram setna część grama.
Centymetr setna część metra.
Cenzura (szkolna) wykaz postępów w nauce. **Cenzura** (prasowa) władza badająca treść czasopism i książek.
Ceramika garncarstwo artystyczne.
Cerber pies podwórzowy, czujny stróż.
Cerebralny mózgowy
Ceremonjał sposób postępowania, przepisany przy uroczystościach.
Certyfikat świadectwo, zaświadczenie
Cesja przekazanie, ustąpienie swego prawa innemu.
Charakter właściwości i cechy duchowe
Charakteryzować określać czyj charakter.
Chasydzi religijna sekta żydowska.
Cheder początkowa szkoła żydowska.
Chedyw tytuł wicekróla Egiptu.
Chemja nauka badająca skład ciał.
Chimera dziwactwo kaprys.
Chiromacja wróżenie z linji ręki.
Chirurg operator-lekarz. **Chirurgja** leczenie przy pomocy operacji.
Chloroform płyn usypiający stosowany przy operacjach.

Choleryk złośnik, człowiek popędliwy.

Chromatyczny barwny.

Chroniczny długotrwały, przewlekły.

Chronologja nauka o podziale czasu, rachuba lat.

Chronometr dokładny zegar dla celów naukowych.

Chryzmo olej św. do namaszczenia.

Cicerone (cziczerone) przewodnik pokaz. zabytki sztuki.

Circa (cyrka) mniej więcej.

City (sity) śródmieście.

Clou (klu) najciekawsza część widowiska.

Clown (klaun) błazen cyrkowy.

Co, Comp, C-nie skrót słowa: Compagnie(kąpani)spółka, towarzystwo.

Condominium (kondominjum) wspólne panowanie.

Consortes (konsortes) wspólnicy, towarzysze.

Conto (konto) rachunek w księgach handlowych.

Contra (kontra) przeciw.

Corpus delicti (korpus delikti) przedmiot dowodzący przestępstwa, dowód winy.

Correct (korekt) dokładny, bez zarzutu.

Coupe (kupe) przedział w wagonie.

Credit (kredit) w buchalterji dobro.

Credo (kredo) wierzę.

Curiosum (kurjozum) rzecz dziwna osobliwość.

Cykl szereg lat, okres.

Cyklon gwałtowna burza z wichrem.

Cyklop bajeczny olbrzym z jednym okiem na czole.
Cynizm bezczelność, bezwstyd. **Cyniczny** nieprzyzwoity, bezwstydny.
Cyrkulacja krążenie. **Cyrkularz,** okólnik.
Cyrograf własnoręczne zobowiązanie pisemne.
Cytadela rodzaj warowni.
Cytata przytoczenie słów cudzych.
Cywilizacja ukształcenie, ogłada obyczajów, rozwój oświaty i dobrobytu.
Cyzelować drobiazgowo wykończać ozdoby.
Czek przekaz na odbiór pieniędzy.

D

Da capo (da kapo) na nowo, od początku.
Dalaj - Lama najwyższy kapłan buddyjski w Tybecie.
Daltonizm niemożność rozróżniania barw.
Dandys (dendi) elegant, modniś.
Data oznaczenie dnia
Debata rozprawa.
Debatować obradować, rozprawiać.
Debet w buchalterji: „winien“, dług.
Debitor dłużnik.
Debiut początek — pierwszy występ.
Decentralizacja samorząd gmin i prowincji.
Decydować postanowić.
Decyzja postanowienie.
Decygram dziesiąta część grama.
Dedukcja rozumowanie wyprowadzające wnioski o szcze-

gółach z pewnej ogólnej zasady.

Dedykacja poświęcenie komu utworu.

Defenzywa odparcie napadu, obrona.

Deficyt brak, niedobór, (np. pieniędzy w kasie).

Defilada paradny przemarsz wobec wyższych władz dla oddania im czci.

Definicja określenie

Definitywny ostateczny.

Defloracja zgwałcenie.

Deformacja przekształcenie, zniekształcenie.

Defraudacja sprzeniewierzenie.

Degieneracja zwyrodnienie.

Degradacja obniżenie w randze służbowej.

Deka przykrycie, pokrywa, opona; (po grecku) dziesięć.

Dekada okres dziesięciu dni, tygodni lub miesięcy.

Dekagram dziesięć gramów.

Dekalog dziesięcioro przykazań Bożych.

Dekametr dziesięć metrów.

Dekanat kilka złączonych parafji.

Deklamacja wygłoszenie wiersza.

Deklaracja zeznanie, oświadczenie.

Deklinacja odmiana przez przypadki i liczby.

Dekoracja ozdoba artystyczna.

Dekorować, ozdabiać.

Dekret rozporządzenie władzy.

Delator donosiciel.

Delegat wysłannik.

Deliberować zastanawiać się.
Delicja rozkosz, rzecz doskonała.
Delikwent przestępca, skazaniec.
Delimitacja rozgraniczenie.
Demagog wichrzyciel, podżegacz ludu.
Demarkacja rozgraniczenie.
Demaskować zerwać czyjąś maskę, ujawnić czyjąś obłudę.
Demi-Monde (d' mi mąd) kobiety półświatka, lekkich obyczajów.
Demobilizacja rozbrojenie i zmniejszenie wojsk po wojnie do stanu pokojowego.
Demokracja ludowładztwo.
Demon zły duch.
Demonstracja publiczne okazanie uczuć z powodu spraw obchodzących ogół.
Demontować — uszkodzić działo, rozebrać maszynę.
Demoralizacja upadek obyczajów.
Denat zmarły śmiercią gwałtowną.
Denerwować rozdrażniać, rozstroić nerwy.
Deo gratias Bogu dzięki.
Dentysta lekarz od zębów.
Denuncjacja donosicielstwo.
Departament jednostka podziału administracyjnego, obwód.
Depesza zawiadomienie telegraficzne.
Deponować złożyć coś do przechowania
Depozyt rzecz oddana na przechowanie.

Deportacja wywiezienie z kraju.
Depozytarjusz przyjmujący coś do przechowania.
Depozytor Deponent dający na przechowanie.
Deprawacja zepsucie obyczajów.
Deprecjacja obniżenie wartości lub ceny.
Depresja przygnębienie, upadek na duchu.
Deputat wysłaniec, poseł; dodatek w naturze do pensji.
Derwisz mnich mahometański.
Deser przysmak podany po jedzeniu.
Despekt ubliżenie, zniewaga.
Desperacja rozpacz zupełne zwątpienie.
Despota samowładca, ciemięzca.
Destrukcja zniszczenie, burzenie, rozkład.
Destynacja przeznaczenie, los.
Determinacja stanowczość; określenie.
Detonacja huk wybuchu, wystrzału.
Detto, ditto lub Dtto tak samo, jak wyżej.
Dewastacja spustoszenie.
Dewiza zasada, hasło; weksel płatny w obcej walucie.
Dewocja nabożność.
Dewotka nabożnisia.
Dezercja ucieczka z wojska.
Dezorganizacja rozprzężenie, rozstrój.
Dezyderat żądanie, życzenie.
Dezygnacja (Desygnacja) wyznaczenie, wskazanie.

Dezynfekcja niszczenie zarazków, odkażanie.

Djadem ozdobna przepaska głowy.

Djagnoza rozpoznawanie choroby.

Djalekt narzecze, gwara.

Djalog rozmowa dwu osób.

Djametr średnica.

Djametralny średnicowy, przeciwległy.

Djecezja okręg podległy władzy biskupa.

Djeta odżywianie higieniczne; dodatkowa płaca dzienna.

Dogmat niewzruszona zasada wiary lub nauki.

Dok miejsce w porcie, gdzie się naprawia lub buduje okręty.

Doktor lekarz; tytuł naukowy.

Doktryna teorja, pogląd naukowy.

Dokument dowód piśmienny.

Domeny dobra rządowe.

Dominium większa własność ziemska.

Dominować górować, panować nad kimś.

Donacja darowizna, nadanie.

Dotacja zaopatrzenie, uposażenie.

Doza dawka.

Doża tytuł prezydenta w Rzeczposp. Weneckiej.

Drachma moneta starogrecka.

Drakońskie Prawo okrutne surowe prawo.

Dramat poważny utwór sceniczny.

Draperja pokrycia; osłony, szaty fałdziste.

Drenowanie osuszanie gruntów za pomocą syst. rur.
Drezyna wózek do jazdy po szynach.
Drogerja skład apteczny.
Druid kapłan celtycki.
Dublować podwoić.
Dubeltowy podwójny.
Duet podwójny śpiew lub muzyka.
Duplikat kopja, drugi egzemplarz dokumentu.
Dyferencja różnica
Dygnitarz dostojnik, wysoki urzędnik.
Dygresja zboczenie.
Dykcja sposób wyrażania się, wymowa.
Dykcjonarz słownik.
Dylacja zwłoka, odroczenie terminu.
Dylemat dwojakie przypuszczenie, trudny wybór między dwoma sprzecznemi zdaniami.
Dyletant niefachowiec, powierzchowny znawca.
Dymisja uwolnienie od służby.
Dynamit materjał wybuchowy.
Dynastja ród panujący.
Dyplom dokument ukończenia studjów.
Dyplomacja sposób lub nauka o załatwianiu międzypaństwow. spraw.
Dyplomata urzędnik prowadzący stosunki polityczne z obcemi państwami.
Dyrekcja kierownictwo, zarząd.
Dyrektor kierownik.
Dyscyplina karność, porządek.

Dysertacja pisemna rozprawa naukowa.
Dysharmonja niezgoda, rozdźwięk.
Dyshonor obraza, hańba.
Dyskonto potrącenie procentu przy wekslu.
Dyskrecja zachowanie tajemnicy.
Dyskusja rozprawa.
Dyskutować rozprawiać.
Dysonans — rozdźwięk.
Dynspensa zwolnienie od pewnych obowiązków, (n. p. postu).
Dyspozycja układ, usposobienie, polecenie.
Dysputa rozprawa.
Dysputować rozprawiać.
Dystans przedział, odległość.
Dystrakcja roztargnienie; rozrywka.
Dystyngowany odznaczający się wytwornem obejściem.
Dystynkcja znajomość form towarzyskich, dobre wychowanie.
Dysydent odszczepieniec, innowierca.
Dytyramb pieśń pochwalna.
Dywersja odwrócenie uwagi, pomieszanie planów.
Dywidenda rozdział zysków z przedsiębiorstwa.
Dżuma zaraźliwa choroba, zaraza morowa.
Dżungla bagniste zarośla w Indjach.

E

Edukacja wychowanie, wykształcenie.

Edykt wyrok, rozkaz, rozporządzenie.

Efekt wrażenie, skutek. ***Efektowny*** sprawiający silne wrażenie.

Efektywny rzeczywisty, istotny.

Efemeryczny krótkotrwały, chwilowy.

Egalizacja równouprawnienie.

Egoista samolub, sobek.

Egoizm samolubstwo.

Egzaltacja przesadne uniesienie.

Egzagieracja przesada, blaga, kłamstwo.

Egzekucja wykonanie wyroku.

Egzekutor wykonawca.

Egzekwie nabożeństwo za umarłych.

Egzemplarz jeden okaz.

Egzotyczny niezwykły, zamorski.

Egzystencja istnienie, byt; sposób do życia.

Eklezjasta kaznodzieja, sługa kościoła.

Ekonomja gospodarność, oszczędność.

Ekran zasłona, rama obciągnięta płótnem, na którą się rzuca obrazy świetlne.

Ekscelencja dostojność, znakomitość.

Ekscentryczność dziwaczność, oryginalność.

Eksces, wykroczenie, wybryk.

Ekscytować pobudzać, podniecać.

Ekshumacja wydobycie zwłok z grobu.

Ekskomunikacja wyklęcie z kościoła.

Ekspedycja wysyłka; wyprawa w dalekie strony.

Eksperyment doświadczenie, próba.

Eksploatacja użytkowanie, ciągnienie zysków.

Eksplozja wybuch.

Eksplodować wybuchać.

Eksponat okaz wystawowy.

Eksport wywóz (towaru z kraju).

Eksportacja wyprowadzenie zwłok.

Ekspres pociąg pospieszny, posłaniec.

Eksproprjacja — wywłaszczenie.

Ekstaza zachwyt uniesienie.

Eksternista uczeń zdający egzamin w zakładzie do którego nie uczęszczał.

Eksterytorjalny -- nie podlegający prawom krajowym, będący po za granicami państwa, zagraniczny.

Ekstrakt wyciąg, esencja.

Ekstrawagancja postępowanie dziwaczne.

Ekumeniczny ogólny, powszechny.

Ekwiwalent równoważnik.

Elaborat wypracowanie.

Elekcja wybór, obiór.

Elektor wyborca, dawny tytuł książąt niemieckich, wybierających cesarza.

Element pierwiastek, żywioł.

Elementarny początkowy, podstawowy, żywiołowy.

Elew wychowaniec, uczeń.

Elewator przyrząd do podnoszenia.

Eliksir płyn, posiadający cudowne własności.

Eliminować wyłączać.

Elita wyborowe towarzystwo.

Elokwencja wymowa, krasomówstwo.

Emalja powłoka szklista, pokrywająca przedmioty.

Emancypacja usamowolnienie, wyzwolenie.

Emblemat symbol, oznaka, godło.

Embrion zarodek.

Embrjonalny będący w stanie początkowym, w zarodku.

Emfaza przesada w mowie.

Emigracja wychodźctwo.

Emisja wydawanie, wypuszczanie.

Emocja wzruszenie.

Empiryczny doświadczalny.

Encyklika okólnik papieża do biskupów.

Encyklopedja zbiór wiadomości ze wszystkich gałęzi wiedzy

Enigmatyczny zagadkowy.

Entreprener przedsiębiorca.

Entrepryza przedsiębiorstwo.

Entuzjasta zapaleniec.

Entuzjazm zapał.

Enuncjacja wygłoszenie, wypowiedzenie myśli.

Epicki Epiczny bohaterski, opisowy.

Epidemiczny zaraźliwy, powszechnie panujący.

Epidemja zaraza.

Epikurejczyk człowiek oddający się rozkoszom zmysł.

Epilepsja padaczka, choroba św. Walentego.

Epilog zakończenie.

Episkopat ogół biskupów.

Epistoła list, nudny i długi utwór.

Epitet określenie, przezwisko.

Epizod ustęp uboczny, wypadek.

Epoka chwila przełomowa, okres czasu.

Epopeja poemat bohaterski.

Era wielki wypadek dziejowy rozpoczynający nowy okres czasu.

Eremita samotnik, pustelnik.

Ergo a zatem.

Eros bożek miłości u Greków.

Erotyczny miłosny.

Erudycja rozległa wiedza.

Eskorta straż przyboczna.

Esteta człowiek kochający piękno.

Estrada podwyższenie, wzniesienie z desek.

Etnografja ludoznawstwo.

Etyka nauka o zasadach moralności.

Etymologja nauka o pochodzeniu wyrazów.

Ewakuacja opróżnienie (kraju, domu).

Ewentualność możliwość.

Ewidencja wykaz, widoczność.

Ewikcja poręczenie, rękojmia.

Ewolucja rozwój, przekształcenie.

Exclusive (ekskluzywe) wyłącznie.

Ex były (n. p. ex-poseł, były poseł).

Expose sprawozdanie.
Exstra nadzwyczajny.

F

Fabuła opowieść, bajka.
Facecja dowcip żart.
Facsimile (faksymile) naśladowanie podobizna podpisu.
Fajerwerk ogień sztuczny.
Fakir mahometański mnich żebrzący.
Fakt rzeczywisty wypadek, zdarzenie.
Faktura rachunek kupiecki za towary.
Falanga zwarte szeregi, tłum, gromada.
Falsyfikat rzecz podrobiona.
Fama pogłoska, wieść, rozgłos.
Fanatyk zapaleniec, zagorzalec.
Fanfaron zarozumialec.
Fant zastaw, zakład.
Fantazja wyobraźnia, urojenie, kaprys.
Faraon nazwa dawnego króla Egiptu.
Farma ferma, małe gospod. rolne.
Farmaceuta aptekarz.
Farmazon niedowiarek.
Faryzeusz obłudnik
Fasada przednia część budynku.
Fascynować rzucać urok, czarować.
Fason forma, krój.
Fatum nieprzyjazny los, konieczność.
Fatalny nieszczęsny
Fauna ogół zwierząt pewnego obszaru.
Fawor przychylność
Faworyt ulubieniec.
Faza stopień rozwoju, odmiana zjawiska

Federacja połączenie, związek.
Feljeton odcinek w czasopiśmie.
Feminizm ruch dążący do równouprawnienia kobiet.
Feniks bajeczny ptak będący symbolem odrodzenia.
Fenomenalny niezwykły, nadzwyczajny.
Feralny nieszczęśliwy, zgubny.
Ferje dnie odpoczynku.
Ferment zaczyn powodujący kwaśnienie, (przenośnie) wzburzenie.
Ferować postanowić, orzec, wydać (wyrok).
Fertyczny zwinny.
Ferwor zapał, gorliwość.
Festyn zabawa publiczna, uczta.
Fetor smród.
Fiasko niepowodzenie, nie udanie się czegoś.
Fikcja zmyślenie.
Fikcyjny urojony.
Filantrop dobroczyńca.
Filareta miłośnik cnoty.
Filatelista zbieracz marek pocztowych.
Filigran delikatny wyrób ze złota lub srebra.
Filister człowiek poziomy, bez wyższych celów.
Filja oddział głównego przedsiębiorstwa.
Filoksera gatunek owadów niszczących winnice.
Filolog badacz języków i literatury.
Filomata miłośnik nauki.
Filosemita przyjaciel, obrońca żydów,

Filozof uczony, mędrzec, myśliciel.
Filtracja przesączanie, cedzenie.
Finał zakończenie.
Finis koniec.
Finanse skarbowość.
Finansista bankier
Finansować udzielać pieniędzy.
Finezja subtelność lekki dowcip, bystrość, przebiegłość.
Fircyk trzpiot.
Firma nazwa przedsiębiorstwa.
Firmament sklepienie niebieskie.
Fisharmonja instrument muzyczny
Fiskalny skarbowy, dotyczący skarbu państwa.
Fiskus skarb państwa.
Fizjologja nauka o życiu i jego objawach.
Fizjonomja wyraz twarzy.
Fizyczny cielesny, materjalny.
Fizyka nauka o własności ciał.
Fjord zatoka otoczona górami.
Flirt umizgi, bałamucenie, kokietowanie.
Flora bogini kwiatów i roślinności.
Flota ogół okrętów.
Flotylla mała flota.
Fluid ciecz, płyn.
Fluktuacja chwiejność, zmienność, falowanie; chełbotanie płynu.
Foksal dworzec kolejowy, budynek dla zabaw publicznych.
Folklor ludoznawstwo.
Fonetyka nauka o dźwiękach.
Formularz wzór przepisowy.

Formuła przepis, prawidło.

Fortuna majątek los szczęśliwy.

Forum rynek w dawnym Rzymie.

Fragment urywek, ułamek całości.

Frakcja stronnictwo odłam.

Fregata szybki okręt wojenny.

Frekwencja częste odwiedzanie, uczęszczanie.

Frenetyczny niepowściągliwy, gwałtowny, szalony.

Front przód. czoło.

Fronton trójkątny szczyt ponad gzymsem, przedniej ściany budynku.

Fryzura piękne uczesanie włosów.

Fundacja założenie zbudowanie swym kosztem.

Fundament podstawa, podwalina.

Fundusz kapitał pieniężny.

Funkcja czynność działalność.

Furgon kryty wóz wojskowy.

Furja wściekłość, szał.

Furjat szaleniec.

Furora nadzwyczajne uznanie.

Fuzja strzelba, zlanie, połączenie.

G

Gabinet rada ministrów, pokój do pracy.

Galant elegant człowiek wykwintny.

Galanterja wyszukana grzeczność.

Galera statek poruszany wiosłami.

Galerja najwyższe miejsce w teatrze, zbiory obrazów, rzeźb.

Galwaniczna - baterja aparat wy-

wołujący prąd elektryczny.

Gangrena zgorzelina, rozkład tkanek ciała.

Garnitur zbiór przedmiotów stanowiący całość.

Garnizon załoga twierdzy.

Garson chłopiec usługujący, posługacz.

Gastronom kucharz znawca wykwintnych potraw.

Gaża pensja, wynagrodzenie stałe.

Geneologja rodowód.

Generacja pokolenie.

Generalny naczelny, główny, ogólny.

Genesis pierwsza księga Mojżesza.

Geneza pochodzenie, rodowód.

Genjusz nadzwyczajny umysł twórczy.

Genjalny nadzwyczaj zdolny, pomysłowy.

Geodezja nauka o pomiarach ziemi, miernictwo.

Geografja nauka o ziemiach i krajach.

Geologja nauka o budowie i naturze ziemi.

Geometrja nauka o pomiarze powierzchni i brył.

Giaur pogardliwa nazwa chrześcijan u mahometan.

Giełda miejsce kupna i sprzedaży papierów publicznych, weksli i walut zagranicznych.

Gigant olbrzym, **gigantyczny,** ogromny.

Gilotyna przyrząd do ścinania głów.

Gladjator zapaśnik, szermierz cyrkowy w starożytnym Rzymie.

Glejt list żelazny zapewniający bezpieczeństwo.

Glob kula ziemska.

Glorja chwała; świetność; wspaniałość.

Gloryfikować wysławiać, wychwalać.

Gnom karzełek, krasnoludek.

Gobeliny cenne dywany do zdobienia ścian pałaców.

Goj, Goim innowierca u żydów.

Gondola wąska łódź wenecka.

Gong narzędzie muzyczne chińskie.

Gracja łaska; wdzięk, powab.

Gradacja stopniowanie.

Gradus stopień.

Graficzny przedstawiony za pomocą rysunku.

Grafomanja manja pisania (bez talentu i zdolności).

Grafologja sztuka rozpoznawania charakteru człowieka z jego pisma.

Gram jednostka wagi metrycznej = 1/1000 kg.

Gramatyka nauka poprawnego mówienia i pisania.

Grasować szerzyć się, plądrować.

Gratis darmo.

Gratisowy bezpłatny.

Gratulacja powinszowanie.

Gratyfikacja nadzwyczajny dodatek do płacy.

Grawitacja wzajemne przyciąganie się ciał.

Grawerować rytować, wyrzynać rysunek na płycie.
Grawiura rycina, sztych, miedzioryt.
Gremjalnie gromadnie, wspólnie.
Gremjum — ogół osób, grono.
Gros dwanaście tuzinów.
Grosista wielki kupiec, hurtownik.
Groteskowy dziwaczny. **Groteski** osobliwe, dziwaczne ozdoby.
Grynszpan zielona śniedź w naczyniach miedzianych.
Guano odchody ptaków morskich, służące jako nawóz.
Gwarancja poręczenie, zabezpieczenie, pewność.
Gwarantować, zapewniać, poręczać.
Gwardja straż przyboczna (honorowa).

H

Habilitacja uzyskanie prawa wykładów w wyższym zakładzie naukow.
Hades piekło u Greków.
Hala wielka, otwarta sala.
Halabarda dawna broń, rodzaj dzidy z toporem.
Halucynacja złudzenie zmysłów.
Hamak siatka w rodzaju łóżka.
Hangar szopa, budynek do przechowania samolotów.
Hanza dawny związek kupców północnych miast niemieckich.
Haracz danina pieniężna, (wpłacana Turcji przez państwa chrześcijańsk.) opłata.

Harakiri samobójstwo polegające na rozcięciu sobie brzucha, stosowane w Japonji.

Harem poczet żon u mahometan, ich mieszkanie.

Harmonja zgodność.

Harpagon nazwa skąpca, sknery.

Haszysz środek uśmierzający ból i odurzający.

Hazard ślepy los, traf. ***Hazardowny*** niebezpieczny, ryzykowny.

Hegemonja przewództwo, przewaga silniejszego nad słabszym.

Hedonista uznający rozkosz za cel życia.

Hekatomba ofiara 100 wołów w starożytnej Grecji.

Hektar sto arów = 10 000 metrów kw.

Hektograf przyrząd do odbijania pisma lub rysunków.

Hellada nazwa starożytnej Grecji.

Helleński, grecki.

Helota niewolnik w starożytnej Grecji.

Helwecja Szwajcarja.

Hematyna barwnik czerwony w krwi.

Herb godło (szlachectwa, państwa lub miasta.)

Herbarjum zielnik.

Heretyk odszczepieniec. ***Herezja*** — odszczepieństwo od wiary.

Hermetyczny szczelnie zamykający.

Heroiczny bohaterski. ***Heros*** bohater.

Hetera rozpustnica.

Hidalgo szlachcic hiszpański.

Hieratyczny kapłański.
Hieroglify pismo obrazowe Egipcjan.
High-Life (haj lajf) arystokracja.
Hiperbola przenośnia, figura geometryczna.
Hiperboliczny — przesadny.
Hipnotyzm usypianie wywołane wpływem jednej osoby na drugą.
Hipochondrja śledziennictwo, usposobienie zgryźliwe.
Hipodrom arena cyrkowa, miejsce dla wyścigów konnych.
Hipokryta obłudnik.
Hipoteza przypuszczenie.
Histerja choroba nerwowa.
Historja opowieść, dzieje, zdarzenie.
Homagium hołd, przysięga wierności dla panującego.
Home-Rule (om rul) samorząd w Irlandji.
Homeryczny opisowy, ***h. śmiech*** = głośny wybuch śmiechu.
Homo człowiek, ***Homunculus*** człowieczek.
Honor godność, cześć.
Honorować poważać, zaszczycać.
Honorarjum wynagrodzenie pieniężne,
Horoskop wróżba, przepowiednia losu człowieka.
Horrendum okropność, rzecz straszna.
Horyzont poziom, widnokrąg, ***Horyzontalny*** poziomy.
Hosanna witaj Panie.

Hotentot murzyn południowo afrykański.

Humanista człowiek wykształcony na wzorach kultury greckiej i rzymskiej.

Humanitarny ludzki.

Humbug oszustwo, blaga.

Huragan gwałtowna burza.

Huryski dziewice młode i piękne w raju Mahometa.

Husyci zwolennicy Husa, religijnego reformatora w Czechach w XV wieku.

Hybryda mieszaniec

Hydra bajeczny potwór, któremu odrastały głowy odcięte przez Herkulesa.

Hydrant kurek przy wodociągu, do którego przykręca się węża gumowego.

Hydropatja wodolecznictwo.

Hygjena nauka o zdrowiu. ***Higjeniczny*** pożyteczny dla zdrowia.

Hymen bożek małżeństwa u Greków.

Hyzop aromatyczna roślina używana na lekarstwo.

I

Ichtjologja nauka o rybach.

Ichtiosaurus rybojaszczur, przedpotopowe, olbrzymie zwierzę.

Idea pojęcie, myśl, pogląd, wyobrażenie. ***Idealny*** wymarzony, doskonały

Idealista dążący do wyższych celów.

Identyczność równoznaczność.

Ideolog marzyciel. ***Ideologja*** nauka o pojęciach,

Idjosynkrazja instynktowny wstręt.
Idjota głupiec, niedołężny umysłowo.
Idylla sielanka. ***Idyliczny*** niewinny, prosty, sielankowy.
Ignoracja nieuctwo, niewiadomość. ***Ignorant*** nieuk.
Ikar legendarny bohater który na skrzydłach zlepionych woskiem wzniósł się zbyt blisko do słońca, gdy słońce wosk stopiło wpadł w morze i utonął.
Illuminacja rzęsiste oświetlenie.
Ilustracja rycina, obrazek w książce lub czasopiśmie.
Iluzja złudzenie. ***Iluzoryczny*** ułudny, pozorny.
Imaginacja wyobraźnia. ***Imaginacyjny*** urojony.
Imitacja naśladownictwo. ***Imitować*** podrabiać, naśladować.
Imigracja napływ ludności obcej do kraju. ***Imigrant*** przybysz, kolonista.
Immatrykulacja wpisanie w poczet studentów uniwersytetu.
Imperator cesarz.
Imperjalizm- chęć panowania nadświatem; rządy oparte na samowładztwie i sile wojskowej.
Impertynencja grubiaństwo, niegrzeczność.
Impet pęd; rozmach.
Impetyk człowiek porywczy.
Imponować wzbudzać, podziw.
Import przywóz towaru z zagranicy.
Importować wwozić do kraju.

Impotencja niemoc męska, niezdolność

Impregnować przepoić, nasycić ciało stałe roztworem czegoś.

Impresarjo przedsiębiorca urządzający widowiska i koncerty.

Impresja wrażenie, nacisk.

Impreza zamysł, przedsięwzięcie.

Imprimatur wolno drukować.

Improwizacja mowa powiedziana bez przygotowania.

Impuls zachęta, pobudka.

Inauguracja uroczyste otwarcie.

In blanco (in blanko) blankiet wekslowy z podpisem lecz nie wypełniony.

Inclusive (inkluzywe) włącznie.

Incognito (inkognito) pod obcym nazwiskiem.

In corpore (in korpore) wszyscy razem.

Incydent wypadek, zdarzenie.

Indagacja śledztwo, badanie.

Indeks spis rzeczy.

Indemnizacja odszkodowanie.

Indos odstąpien e weksla, przelew — praw do sumy.

Indukcja wywołanie prądów elektrycznych, w przewodnikach działaniem innego prądu; wnioskowanie ze szczegółów o prawach ogólnych.

Indulgencja pobłażanie, odpuszczenie.

Indult zwolnienie przez władzę duchowną od przepisów kościelnych.

Industrja przemysł
Indyferentny obojętny.
Indywidualizm osobisty sposób patrzenia.
Indywidualność osobista właściwość.
Inercja bezwład.
Imfamja hańba, niesława.
Infamis człowiek bez czci.
Infekcja zarażenie, zakażenie.
Influenca grypa.
Informacja objaśnienie, wskazówka.
Infuła nakrycie głowy biskupiej.
Ingierencja wpływ mieszanie się do jakiejś sprawy.
Ingredjencja domieszka.
Ingres objęcie władzy biskupiej.
Inhalacja wdychanie.
Inhalator przyrząd do wdychania lekarstw.
Inicjały duże litery początkowe.
Inicjatywa pobudka.
Inicjator projektodawca, rozpoczynający coś.
Injekcja wstrzyknięcie.
Inkarnacja wcielenie.
Inkasent poborca, który ściąga należytości.
Inklinacja skłonność
Inkrustacja zdobienie przedmiotów złotem, srebrem, marmurem itd.
Inkryminacja obwinienie, ***inkryminować*** oskarżać o zbrodnię.
Inkwizycja sąd duchowny, śledzący

i karzący odstępców i heretyków.

Innowacja wznowienie.

Inscenizacja przygotowanie sztuki do wystawienia na scenie.

Insekt owad.

Inserat ogłoszenie w czasopiśmie.

Inspekcja nadzór.

Inspiracja natchnienie. ***Inspirowany*** podmówiony.

Instalacja wprowadzenie na urząd; urządzenie zakładu.

Instancja stopniowanie władz; wstawianie się za kim.

Instrukcja wskazówka. ***Instruktor***, udzielający wskazówek, objaśnień.

Instrument przyrząd, narzędzie.

Instynkt wrodzony popęd. ***Instynktownie***, odruchowo, bezwiednie.

Instytucja zakład publiczny, dla celów naukowych, społecznych itp.

Insurekcja powstanie, rokosz.

Insygnia oznaki dostojeństwa i władzy.

Insynuacja podmawianie, budzenie podejrzenia.

Integralny całkowity, nieodłączny.

Intelekt umysł.

Intelektualny rozumowy.

Inteligencja wykształcenie umysłowe, pojętność, bystrość.

Intencja zamiar, chęć, życzenie.

Intendent zawiadowca, urzędnik wojskowy.

Intensywny wytężony; wymagający wielkiego nakładu sił i środków.
Intercyza umowa przedślubna pomiędzy małżonkami.
Interes sprawa; przedsiębiorstwo; zysk.
Internacjonalny międzynarodowy.
Internat zakład wychowawczy.
Internować wyznaczyć przymusowe miejsce pobytu, więzić.
Interpelacja zapytanie posła w sejmie z żądaniem wyjaśnienia od ministra,
Interpretacja wykład, wytłumaczenie.
Interregnum bezkrólewie.
Interwał odstęp, pauza, przerwa.
Interwencja wmieszanie się do sprawy.
Interwenjować wdawać się.
Interwiew wywiad dziennikarski.
Intonacja rozpoczęcie śpiewu.
Intratny zyskowny przynoszący dochód.
Introdukcja wstęp; wprowadzenie.
Intronizacja wprowadzenie na tron.
Intruz natręt, gość nieproszony.
Intryga chytre podejście, knowanie.
Intrygant człowiek działający podstępnie.
Intuicja zdolność, odgadywania prawdy bez pomocy rozumowania.
Intymny poufny, sekretny.
Inwazja najazd, wtargnięcie.

Inwektywa obraza, zarzut ubliżający.
Inwencja pomysłowość, twórczość.
Inwentarz zwierzęta w gospodarstwie.
Inwestycja wkład kapitału w przedsiębiorstwie na cel produkcyjny.
Inżynier technik budujący drogi, mosty, machiny itp.
Ironja uszczypliwy sposób mówienia.
Irygacja sztuczne nawadnianie.
Irytacja gniew.
Izolować oddzielić.
Izometryczny mający te same wymiary.

J

Jacht niewielki statek spacerowy.
Jakobini skrajni republikanie za czasów rewolucji francuskiej.
Janczar żołnierz piechoty tureckiej.
Jankes nazwa amerykanina.
Janus bożek rzymski o dwóch twarzach.
Jard angielska miara długości 3 stopy.
Jaspis minerał o różnych barwach.
Jeremiada skargi, żale, narzekania.
Jodoform środek przeciwgnilny o silnym zapachu.
John Bull (dżon ból) dosłownie Jan Wół, przezwisko stosowane do Anglików.
Jowialny wesoły, żartobliwy.
Jowisz najwyższy bóg u Rzymian.
Jubileusz rocznica.
Judofil zwolennik żydów.
Judofobja nienawiść u żydów.
Junior młodszy.

Jurgielt płaca roczna. ***Jurgieltnik*** najemnik.

Jury (Żury) sąd przysięgłych, powołany do oceny dzieł sztuki lub przemysłu.

Jurydycznie prawnie.

Jurysta prawnik.

K.

Kabała wróżenie z kart.

Kabaret rodzaj teatrzyku w restauracji.

Kabel podmorski drut telegraficzny.

Kabina kajuta okrętowa

Kabotyn lichy aktor

Kadaster (kataster) ocena posiadłości, podatek nałożony na mocy tej oceny.

Kadencja czas urzędowania n. p. sejmu, sądu.

Kafar machina do wbijania pali,

Kahał zwierzchność gminy żydowskiej.

Kajak kryte czółno.

Kajuta pokój dla podróżnych na okręcie.

Kakofonja rozdźwięk.

Kalambur dwuznacznik.

Kalefaktor stróż szkolny.

Kaliber rozmiar, gatunek.

Kalka papier zafarbowany do odbijania pisma lub rysunku.

Kalkulacja rozważanie, obliczanie.

Kalorja jednostka miernicza ciepła.

Kalorymetr przyrząd do mierzenia ilości ciepła.

Kalumnja potwarz, oszczerstwo.

Kamea cenna ozdoba rzeźbionego kamienia.

Kameleon jaszczurka zmieniająca często barwę, człowiek o zmiennym charakterze.

Kamerdyner pokojowiec, szatny.

Kamerton stroik, przyrząd do nastrajania instrumentów muzycznych.

Kampanja wyprawa wojenna; okres fabrykacji.

Kamrat towarzysz.

Kanalja łotr, gałgan.

Kancelarja biuro.

Kancelista urzędnik kancelaryjny.

Kanclerz pierwszy minister w państwie

Kandelabr wieloramienny świecznik.

Kandydat starający się o coś.

Kandydatura ubieganie się o urząd, posadę.

Kanibalizm ludożerstwo.

Kanonada dłuższe strzelanie z dział.

Kanonier artylerzysta.

Kantor biuro, kancelarja; śpiewak.

Kapitał pieniądze dające dochód.

Kapitulacja poddanie się.

Kapitulować składać broń.

Kaptować zjednywać.

Karambol zderzenie się np. pociągów.

Karat jednostka wagi służąca do ważenia złota, pereł drogich kamieni.

Karawana orszak podróżnych w pustyni.

Karawan - ***Seraj*** dom zajezdny na Wschodzie.

Karbunkuł zaraźliwy wrzód; drogocenny rubin.

Karjatyda kamienna postać ludzka, potrzymująca sklepienia, balkony itp.

Karmazyn ciemnopąsowy kolor; (przenośnie) szlachcic.

Kartel umowa, zmowa.

Karton rodzaj tektury.

Karykatura ośmieszenie kogoś na rysunku.

Kaskada wodospad.

Kasta pewna klasa ludzi zamknięta w sobie.

Kasyno miejsce zebrań i zabaw towarzyskich.

Kataklizm gwałtowny przewrót.

Katakomby podziemia w Rzymie, gdzie ukrywali się pierwsi chrześcijanie.

Katalog spis alfabetyczny.

Kataplazm ciepły okład.

Katastrofa nagły i nieszczęśliwy zwrot, wypadek.

Kategorycznie stanowczo, bezwarunkowo.

Kaucja zabezpieczenie.

Kauzyperda adwokacina.

Kawalkada orszak konny.

Kawerna jaskinia, jama.

Kawior solona ikra jesiotra.

Kazamaty lochy w twierdzy, służące jako więzienie lub składy.

Kedyw, Khedyw, Chedyw, tytuł wice-króla Egiptu.
Kilim rodzaj dywanu
Kinkiet lampa teatralna.
Kir oznaka żałoby koloru czarnego.
Kjosk mały domek do sprzedawania gazet.
Klasyfikacja ugrupowanie; ocena postępów ucznia.
Klasyczny doskonały, wzorowy.
Klauzula zastrzeżenie.
Kleptomanja chorobliwy popęd do kradzieży.
Kler ogół duchowieństwa.
Klient stały odbiorca.
Klika szajka; grono ludzi.
Klimat ogół warunków atmosferycznych.
Klub grono towarzyskie; miejsce zebrań towarzyskich.
Koalicja sojusz, związek, przymierze (polityczne).
Kodeks księga praw.
Kodyfikacja ułożenie ustaw w jedną całość.
Koedukacja wspólne wychowanie chłopców i dziewcząt.
Kohorta oddział piechoty rzymskiej.
Kokaina środek znieczulający.
Kokietka kobieta zalotna.
Kokota kobieta lekkich obyczajów.
Kolaboracja współpracownictwo.
Kolacjonować porównywać i sprawdzać, odpis z oryginałem.
Kolator opiekun i dobrodziej kościoła.

Kolega towarzysz.
Kolegjum grono osób.
Kolekcja — zbiór przedmiotów wartościowych.
Kolektura sprzedaż losów loteryjnych.
Kolektywny zbiorowy.
Kolizja sprzeczność, zatarg.
Kolonista osadnik.
Kolos ogrom, olbrzymia postać.
Kolportaż obnoszenie po domach, sklepach książek i dzienników w celu sprzedaży.
Komandor naczelnik rycerskiego zakonu; odznaczony najwyższym orderem.
Komasacja połączenie rozrzuconych gruntów w jedną całość.
Kombinacja umiejętne połącz. w całość, pomysł.
Komedja wesoły utwór sceniczny.
Komenda dowództwo, rozkaz.
Komentarz objaśnienie.
Komfort przepych, wykwint.
Komika - komizm zdolność rozśmieszania.
Komis zlecenie handlowe, poruczenie załatwienia interesu
Komisja naczelna władza rządowa; kilka osób, którym powierzono załatwienie jakiejś sprawy.
Komitet grono osób wybranych celem wykonania pewnych spraw.
Kompensacja wyrównanie wzajemnych należytości.

Kompetencja zakres władzy; znajomość rzeczy.
Kompleks zwarta samoistna całość.
Kompleksja budowa ciała.
Komplement grzeczne i podchlebne słówka.
Komplet zbiór osób lub rzeczy stanowiący całość. ***Kompletny*** całkowity, zupełny.
Komplikacja zawikłanie.
Komponować układać, tworzyć, opowiadać rzeczy zmyślone.
Kompromis ugoda, układ, wzajemne ustępstwo.
Kompromitacja zawstydzenie, ośmieszenie.
Komuna gmina miejska, posiadająca samorząd.
Komunał oklepane zdanie.
Komunikacja połączenie, związek; udzielanie wiadomości; drogi i środki połączenia.
Koncentracja skupienie,ześrodkowanie, zgęszczenie.
Koncert publ. wykonanie utworów muz.
Koncesja pozwolenie na prowadzenie przedsiębiorstwa.
Koncyljum zgromadzenie dla narad.
Kondensacja skroplenie pary, zgęszczenie gazów.
Kondolencja wyraz współczucia.
Konduita sprawowanie, prowadzenie się; świadectwo zachowania się.
Kondukt orszak, np. pogrzebowy.
Konfederacja związek, sprzymierz.

Konferencja posiedzenie, narada.
Konfesja wyznanie religijne.
Konfidencja poufałość, zażyłość.
Konfiguracja ukształtowanie.
Konfiskata zabranie majątku na rzecz skarbu.
Konflikt zawikłanie zatarg, starcie.
Konformacja układ; podobieństwo.
Konfrontacja naoczne sprawdzenie, porównanie.
Konfundować zmieszać kogo.
Konjunktura zbieg okoliczności; widoki, nadzieje.
Konklawe zgromadzenie kardynałów, celem wyboru papieża.
Konkludować wyprowadzać wnioski.
Konkluzja wniosek, wynik.
Konkordat ugoda papieża z rządem w sprawach religijnych.
Konkretny pewny, rzeczywisty.
Konkubinat pożycie nieślubne.
Konkurencja — współzawodnictwo.
Konkurs współubieganie się o urząd, o nagrodę; wystąpienie wierzycieli przeciwko dłużnikowi.
Konsekwencja następstwo logiczne, skutek.
Konsens udzielenie pozwolenia.
Konserwacja utrzymanie w porządku i w całości.
Konserwatorjum wyższa szkoła muzyczna.

Konserwatysta zachowawca, zwolennik ustalonych form politycznych; uczeń kończący konserwatorjum.

Konsolidacja złączenie, zlanie, ujednostajnienie.

Konsorcjum towarzystwo, spółka handlowa.

Konspiracja spisek knowanie tajne.

Konstatować stwierdzić.

Konstelacja grupa gwiazd.

Konsternacja przerażenie, osłupienie, zdumienie.

Konstrukcja układ, budowa, ustrój.

Konstytucja ustawa państwowa, zapewniająca prawa obywatelskie.

Konsul przedstawiciel państwa przy obcym rządzie **Konsulat** biuro konsula.

Konsultacja narada porada.

Konsumcja spożycie, **Konsument** spożywca.

Konsygnacja wykaz, spis towarów powierzonych do sprzedaży.

Kontakt łączność, zetknięcie się, stosunek.

Kontemplacja zastanawianie się, głębokie rozważanie.

Kontenans pewność siebie, przytomność umysłu.

Kontent rad, zadowolony.

Konto rachunek.

Kontrabanda przemytnictwo.

Kontrahent zawierający umowę.

Kontr-akcja przeciwdziałanie.

Kontrakt umowa.
Kontrast przeciwieństwo.
Kontrola nadzór.
Kontrybucja jednorazowy podatek nadzwyczajny, odszkodowanie wojenne.
Kontur szkic, zarys.
Kontuzja uszkodzenie bez poranienia.
Kontynent ląd stały. ***Kontynentalny*** lądowy.
Kontyngens obowiązek dostarczenia umówionej ilości wytworów.
Kontynuacja dalszy ciąg, przedłużenie. ***Kontynuować*** prowadzić w dalszym ciągu.
Konwenans ustalone formy towarz.
Konwencja układ, ugoda.
Konwent zgromadzenie, stowarzyszenie.
Konwersacja rozmowa potoczna.
Konwersja zamiana jednego zobowiązania na inne; zmiana wiary.
Konwój oddział zbrojny, towarzyszący podróżnym jako straż.
Kooperacja współdzielczość; działanie wspólne.
Kooptacja uzupełnienie, dobranie członków przez komitet.
Korekta poprawa błędów.
Korektor poprawiający omyłki drukarskie, stroiciel instrumentów.
Korespondencja porozumiewanie się listowne.
Korporacja cech, zgromadzenie, stowarzyszenie.

Korpulencja otyłość.
Korpulentny otyły tęgi.
Korpus tułów, kadłub, oddział armji, główna środkowa część gmachu.
Korupcja psucie się ciał; demoralizacja, sprzedajność.
Koryfeusz znakomitość w nauce lub sztuce, człowiek przodujący.
Kosmiczny wszechświatowy. ***Kosmografja***opiswszechświata.
Kosmos wszechświat.
Kosmopolita(dosł.) obywatel świata; człowiek obojętny narodowo.
Kostjum strój, ubiór właściwy jakiemu narodowi, przebranie.
Koturny wysokie obuwie używane w teatrze starożytnym
Krater otwór wulkanu.
Kreacja tworzenie, utwór.
Kreator stwórca.
Kreatura stworzenie, lichy człowiek.
Kredyt udzielenie pożyczki; zaufanie.
Krematorjum zakład do spalania zwłok ludzkich.
Kretyn półgłówek, człowiek ograniczony.
Krezus bogacz.
Krucjaty wojny krzyżowe.
Kryminał więzienie zbrodnia.
Kryptogram pismo tajemne.
Kryterjum sprawdzian, probierz.
Krytyka ocena wartości.

Kryzys przesilenie, przełom.
Kulinarny dotyczący sztuki kucharskiej.
Kulminacyjny-punkt najważniejsza chwila.
Kultura oświata, uszlachetnienie obyczajów; hodowla.
Kunszt sztuka.
Kunsztowny artystyczny, misterny.
Kuratela opieka prawna nad pełnoletnim.
Kurator opiekun prawny ustanowiony przez sąd.
Kurja wyborcza klasa wyborcza w Austrji.
Kurjer goniec; pociąg pośpieszny.
Kurjozum osobliwość, rzecz ciekawa
Kurtuazja uprzedzająca grzeczność.
Kurtyna zasłona w teatrze pomiędzy sceną a widownią.
Kurtyzanka zalotnica.
Kwadra czwarta część (księżyca).
Kwalifikacja uzdolnienie; świadectwo uzdolnienia.
Kwarantanna — miejsce i czas przeznaczony na zatrzymywanie okrętów, lub podróż. przybyłych z miejsc dotkniętych zarazą.
Kweres, Skweres kłopot, śledztwo.
Kwestja sprawa do rozstrzygnięcia, pytanie.
Kwietyzm dążenie do spokoju, bezczynność, obojętność na sprawy światowe.
Kwintesencja najsilniejszy wyciąg; najważniejsza część

L

Labirynt nazwa budynku posiadającego mnóstwo sal i krętych korytarzy. (przen) sprawa zawikłana.

Laboratorjum pracownia (chemiczna, techniczna).

Lady (ledi) pani (w Anglji).

Lakonicznie krótko węzłowato.

Lama najwyższy kapłan Buddy.

Lamperja szeroki pas na dolnej części ściany, pomalowany inną farbą.

Lampjon latarnia papierowa do iluminacji.

Lancet nożyk chirurgiczny.

Lansować puszczać rzucać.

Lapidarny (dosł.) wyryty na kamieniu; (przenośnie) zwięzły, dobitny, dosadny.

Lapsus, błąd, omyłka.

Latifundja wielkie dobra ziemskie.

Laureat uwieńczony nagrodzony za wielkie lub piękne dzieło.

Lawina masy śniegu staczające się z gór.

Lawirować działać ostrożnie; żeglować pod wiatr.

Leader (lider) przywódca partji.

Legalizacja urzędowe zaświadczen., uprawomocnienie.

Legalny zgodny z prawem

Legat poseł papieski; zapis w testamencie.

Legitymacja dowód tożsamości.

Lekcja wykład, nauka, odczyt.

Leksykon słownik.

Lektor czytający głośno.
Lektura czytanie.
Lektyka nakryte nosze.
Letarg śmierć pozorna.
Lewar przyrząd do przelewania płynów lub do dźwigania ciężarów.
Libacja pijatyka.
Liberalizm wolnomyślność, dążenie do swobód obywatelskich.
Libertyn niedowiarek; rozpustnik.
Liceum średni zakład naukowy.
Liga przymierze, związek.
Likwidacja zwinięcie interesu; obrachunek kosztów lub należności.
Liliput karzełek.
Lingwista językoznawca.
Liryka poezja uczuciowa.
Literalny dosłowny
Literat pisarz, autor.
Literatura ogół piśmiennych utworów, piśmiennictwo.
Liturgja porządek i sposób odprawiania nabożeństwa.
Liwerant dostawca.
Loco (loko) w miejscu.
Logika nauka prawidłowego myślenia.
Logiczny słuszny, prawidłowo myślący
Lojalność prawomyślność; zgodność z prawem.
Lokalizować umiejscowić.
Lokal pomieszczenie, mieszkanie.
Lokaut wypowiedzedzenie pracy robotnikom przez fabrykanta, by ich zmu-

sić do przyjęcia innych warunków pracy.
Lokomocja zmiana miejsca, przenoszenie się.
Lombard zakład, udzielający pożyczek pod zastaw rzeczy wartościowych.
Lorneta szkła powiększające.
Lowelas uwodziciel kobiet.
Lukratywny korzystny, zyskowny.
Luksus zbytek, przepych.
Luminarz człowiek światły, znakomitość.
Lunatyk człowiek chory nerwowo, który pogrążony we śnie chodzi i działa nie wiedząc nic o tem co robi.
Lupa szklanna soczewka powiększająca, do rozpatrywania drobnych przedmiotów.
Lupanar dom rozpusty.
Lustrator rewizor dóbr, kontroler.
Lustracja przegl., rewizja, obejrzenie.

M

Machinacja podstępne zabiegi, knowanie.
Machinalnie mimowoli, bezwiednie.
Machjawelizm system polityczny; obłuda, przebiegłość, krętactwo.
Mafja tajne stowarzyszenie przemytnicze w Sycylji.
Magja czarodziejstwo, kuglarstwo.
Magik kuglarz.
Magistrat zwierzchność gminna.
Mahometanizm religja ustanowiona przez Mahometa.

Majolika wyroby z glinki powleczone szklaną kolorową emalją.

Majorat prawo familijne, na mocy którego majątek po ojcu dziedziczy najstarszy syn.

Maksymalnie najwyżej, najwięcej.

Makulatura druki zepsute.

Malarja rodzaj febry.

Maligna gorączka połączona z majaczeniem.

Malkontent niezadowolony, należący do opozycji.

Maltretować źle się z kimś obchodzić.

Malwersacja sprzeniewierzenie.

Mamona pieniadze, bogactwa.

Manco (manko) brak niedobór. ***Mandat*** pełnomocnictwo.

Manekin figura do przymierzania odzieży; człowiek bez woli.

Manewr ruch zręczny; obrót, zwrot, (przen.) podstęp wybieg.

Maniery sposób zachowania się.

Manifest publiczna odezwa panującego do narodu.

Manifestacja zbiorowe publiczne wyjawienie swych uczuć.

Manipulacja praca ręczna, wykonywana biegle.

Manja nałóg, namiętność, lekka choroba umysłowa.

Manuskrypt rękopis.

Marrazm wycieńczenie; zniedołężnienie; uwiąd starczy.

Margaryna sztuczne masło z łoju.

Margines czysty, niezapisany brzeg pisma lub książki.

Marjonetka lalka poruszana za pomocą sprężyn; człowiek bez własnej woli.

Markietantka handlarka żywnością i napojami przy wojsku.

Marszruta plan podróży.

Martyrologja dzieje śmierci męczenników.

Masakrować mordować, wycinać w pień

Matador znakomity człowiek przewódca.

Match (mecz) gra między dwoma współzawodnikami.

Materjalizm teorja filozoficzna, nie uznająca ducha i uważająca materję za podstawę i przyczynę bytu.

Matrymonjalny — odnoszący się do małżeństwa.

Maximum najwięcej, co najwyżej.

Mecenas możny pan popierający sztukę i naukę; (przen.) adwokat.

Mechanizm wewnętrzne urządzen. maszyny.

Medycyna lecznictwo.

Medyczny lekarski.

Medykament lekarstwo.

Meeting (miting) zebranie ludowe w Anglji.

Megalomanja manja wielkości.

Melancholja smutek; choroba nerwowa.

Meljoracja ulepszenie.

Meljorować, poprawiać, ulepszać.
Memento pamiętaj.
Memorjał pamiętn. dłuższe podanie do władz w pewnych sprawach.
Menażerja zbiór zwierząt wystawionych na pokaz.
Mener kierownik, przywódca stronictwa.
Mennica zakład państwowy do bicia monet.
Mentor przewodnik, wychowawca.
Menu spis potraw.
Merkantylizm sposób gospodarki państwowej, popierający rozwój, przemysłu krajowego.
Merkantylny, kupiecki, handlowy.
Meritum, merytum przedmiot sporu, sedno sprawy.
Merytoryczny dotyczący głównej treści sprawy.
Metamorfoza przeobrażenie.
Metempsychoza wiara w pośmiertną wędrówkę dusz, przechodzących z jednego organizmu w drugi.
Meteor gwiazda spadająca. ***Meteoryt*** bryła kamienna pochodząca ze szczątków meteoru.
Meteorologja nauka o zjawiskach powietrznych i o stanie atmosfery.
Metropolita główny biskup.
Metryka świadectwo urodzenia.
Mezaljans poślubienie osoby niższego stanu.
Miazmaty wyziewy gnijących ciał, niosące zarazę.

Migrena ból głowy.
Mikroby drobnoustroje.
Mikroskop drobnowidz, przyrząd do badania przedmiotów niewidzialnych gołem okiem.
Mikstura lekarstwo płynne, mieszanina.
Militaryzm rządy wojskowe.
Mimika wyrażanie uczuć i myśli za pomocą wyrazu twarzy i gestów.
Mineralogja nauka o minerałach.
Minimum najmniej.
Minimalny możliwie najmniejszy.
Minister urzędnik, zawiadujący pewnym działem spraw państwowych.
Minor młodszy, mniejszy. ***Minorowy*** żałosny, rzewny.
Minus mniej.
Miraż ułudne zjawisko, złuda.
Mirjady niezliczona ilość.
Misterje tajemne obrządki u starożytnych Greków.
Mistycyzm zatapianie się w sprawach nadprzyrodzonych, tajemniczych.
Mistyfikacja wprowadzanie kogoś w błąd.
Mit podanie z dawnych czasów. ***Mityczny*** bajeczny.
Mitologja opowiadania o starożytn. bohaterach i bogach.
Mizantrop odludek ***Mizantropja*** nienawiść do ludzi.
Model wzór.
Modulacja cieniowanie głosu.
Modyfikacja zmiana.
Molestować naprzykrzać się.

Moloch bożyszcze pogańskie, któremu poświęcano ludzi na ofiarę.

Moment chwila.

Momentalny chwilowy, natychmiastowy.

Monarcha panujący jednowładca.

Monarchja państwo rządzone przez jednostkę (króla, cesarza).

Monarchista zwolennik monarchji.

Monografja rozprawa naukowa zajmująca się tylko jednym zdarzeniem.

Monogram dwie lub więcej liter, złączone w jedną całość.

Monolog rozmowa z samym sobą.

Monopol prawo wyłącznego handlu lub fabrykacji jakiegoś przedmiotu.

Monosylabowy jednozgłoskowy.

Monotonny jednostajny.

Monstrualny potworny.

Monstrum potwór.

Montować przytwierdzać ustawiać.

Montowanie składanie i ustawianie maszyn.

Monument pomnik.

Monumentalny trwały, wieczny.

Moratorjum zwłoka w spłacie długów, udziel. przez sąd lub prawo.

Morituri mający umrzeć.

Mozajka desenie ułożone z kolorowych kamyków.

Municypalność zarząd miasta.

Mustang dziki koń amerykański.

Mutacja zmiana (głosu).

Muzeum zbiory okazów z dziedziny nauk i sztuk.

N

Nacja naród.

Naiwność brak doświadczenia życiowego, prostota umysłu.

Narkotyk środek usypiający.

Narty rodzaj długich płaskich łyżew do biegania po śniegu.

Naturalizacja nadanie cudzoziemcowi praw obywatelskich danego kraju.

Negacja przeczenie.

Negatywny ujemny; przeczący, odmowny.

Negocjacja umawianie się układanie się.

Nekrolog opis życia zmarłej osoby.

Nektar słodycz, napój bogów greckich.

Neofita przechrzta, przyjmujący nową wiarę.

Neseser torebka na podręczne drobiazgi

Netto waga towaru bez opakowania.

Neutralny bezstronny, obojętny.

Newralgja ból nerwowy.

Niedyskrecja niedotrzymanie powierzonej tajemnicy.

Niedyspozycja niedomaganie.

Niekompetentny nie uprawniony do wydania sądu w pewnej sprawie, nieznający się na rzeczy.

Nielojalny przeciwny prawu.

Nihilować niszczyć.

Nimfa wiecznie młoda półbogini, przebywająca wśród lasów.

Nirwana nicość.

Niwelacja sprowadzenie do poziomu, zrównanie

Nobilitacja wyniesienie do stanu szlacheckiego.

Nomadowie ludy koczownicze.

Nomenklatura — zbiór nazw.

Nominacja mianowanie.

Nonszalancja bezceremonjalność.

Norma prawidło.

Nostalgja tęsknota za krajem rodzinnym.

Notarjusz osoba u rzędowa zaświadczająca czynności prawne.

Notoryczny powszechnie znany.

Nowela krótki utwór powieściowy.

Numizmat stara moneta.

Nuncjusz poseł papieski.

Ciąg dalszy słowniczka ukaże się w części II n-rze 3 B. O. L.

Bibljoteka Oświaty Ludowej, powinna być w każdej chacie polsktej, gdyż daje ona każdemu wiele potrzebnych i pożytecznych wiadomości. B. O. L. otwiera swym czytelnikom skarby ducha, myśli i wiedzy ludzkiej. **Parę złotych wydane na książeczki B. L. O. wrócą Ci się stokrotnie** przez korzyści jakie odniesiesz z rozwoju Twego umysłu i ducha.

Największym wrogiem ludu jest ciemnota! Na nic najlepsze prawa, gdy człek ciemny nie umie z nich korzystać. Kto chce dążyć do polepszenia swej doli, do osiągnięcia dobrobytu, do rozwoju swego umysłu i ducha, ten nie powinien żałować małego wydatku parę złotych na swoją oświatę!

Czytelniku! o ile dotychczas nie zapisałeś sobie Bibljoteki Oświaty Ludowej, to zrób to jeszcze teraz. Za dwa złote na kwartał otrzymasz sześć książeczek, z których każda przyniesie Ci wiele pożytecznych lub ciekawych wiadomości.

Zrób to zaraz, nie odkładaj na później, bo potem możesz zapomnieć i stracisz tę sposobność do zdobycia światła wiedzy i nauki, do podniesienia się na wyższy poziom, do zrównania się z ludźmi oświeconymi i wykształconymi.

Pieniądze na prenumeratę przesyłać można przekazem pocztowym, lub wpłacać w urzędzie pocztowym na nasze konto w P. K. O. Nr. 170.146. **Można też B. L. O. zapisywać wprost w urzędzie pocztowym lub przez listowego.**

Kto chce jednak mieć pierwszy numer B. L. O. „Nowe prawo o reformie rolnej" ten niech prześle pieniądze wprost do nas pod adresem; **Wyd. Bibljoteki Oświaty Ludowej w Wąbrzeźnie.**

BIBLJOTEKA OŚWIATY LUDOWEJ
NR. 3

ZBIOREK OBCYCH WYRAZÓW

SPOTYKANYCH W KSIĄŻKACH I PISMACH OBJAŚNIAJĄCY ICH ZNACZENIE I PODAJĄCY WYMOWĘ

CZĘŚĆ II.

Cena pojedyńczej książeczki 50 gr.
w prenumeracie kwartalnej
6 książeczek 2 zł.

1926

Redaktor i wydawca:

Zygm. Tomaszewski, Wąbrzeźno ul. Wolności 59
Drukiem „Głosu Wąbrzeskiego" (B. Szczuka) Wąbrzeźno.

O

Obdukcja sądowe oględziny zwłok.

Obelisk wysoka czworogranna kolumna.

Objektyw szklana soczewka w lunecie lub aparacie fotograficznym.

Objektywizm przedmiotowość.

Objektywny rzeczowy, bezstronny.

Obligacja zobowiązanie.

Obserwacja uważne przypatrywanie się.

Obskurant człowiek zacofany, nieoświecony.

Obstrukcja przeszkadzanie obradom zatamowanie biegu sprawy; zatwardzenie.

Ochlokracja panowanie motłochu.

Odium nienawiść, wstręt.

Odor przykry zapach.

Ofenzywa kroki zaczepne wobec nieprzyjaciela, napad.

Oferta zaofiarowanie, propozycja, np. dostawy, kupna.

Oficjalnie urzędownie.

Okazja sposobność.

Okulista lekarz chorób ocznych.

Okultyzm nauka tajemnicza.

Okupacja tymczasowe zajęcie kraju za pomocą wojska.

Oligarcha możnowładca.
Oligarchja panowanie kilku arystokratycznych rodzin.
Omega ostatnia lit. greckiego abecadła; (przen.) koniec.
Opcja wybór przynależności do państwa.
Operacja działanie na co lub nad czem; zabiegi chirurgiczne na chorych częściach ciała.
Operator działający; lekarz dokonujący operacji.
Opinja sąd ludzki.
Oponent przeciwnik.
Oponować, sprzeciwiać się.
Oportunista umiejący się naginać do okoliczności i korzystać z nich.
Opozycja sprzeciwianie się.
Optować obierać dobrowolnie przynależność państwową.
Optymizm zapatrywanie się na wszystko dodatnio. (pogodnie, różowo).
Oracja przemowa,
Orator mówca.
Orbita droga po której krążą planety.
Ordynacja ustanowienie przepisów; ustawa przyznająca prawo dziedziczenia najstarszemu synowi; ***Ordynacja wyborcza*** przepisy o sposobie przeprowadzenia wyborów.
Ordynat — dziedzic majoratu.
Ordynować zarządzać, rozkazywać.
Organ część ciała; czasopismo wyrażające pogląd stronnictwa.

Organiczny należący do pewnej całości; posiadający ustrój zdolny do życia.

Organizacja układ system; stowarzyszenie.

Organizować urządzać coś, łączyć dla jakiegoś celu.

Organizm ustrój wewnętrzny.

Orgja hulanka, pijatyka.

Orjentalista badacz krajów i ludów wschodnich.

Orkan huragan, wielka burza z wichrem.

Ornament ozdoba.

Ornitologja nauka o życiu ptaków.

Orografja nauka o kształtach powierzchni ziemi.

Ortodoksja prawowierność religijna.

Ortografja poprawna pisownia.

Oryginał dziwak; pierwowzór.

Oryginalność samoistność; cechy wyróżniaiące osobę lub rzecz.

Oscylacja wahanie, kołysanie się.

Ostentacja wystawność, pysznienie się.

Owacja uczczenie publiczne.

Owalny okrągło-podłużny.

P

Pacjent leczący się u lekarza, chory.

Pacyfikacja uspokojenie, przywrócenie pokoju.

Padyszach — tytuł sułtana i szacha perskiego.

Pagoda świątynia buddyjska w Indjach i Chinach.

Pakt ugoda, umowa;

Paktować prowadzić układy.
Paleontologja nauka o przedpotopowych roślinach i zwierzętach.
Palestra ogół obrońców sądowych.
Palisada ostrokół.
Paljatywy środki łagodzące; półśrodki.
Palpitacja przyśpieszone bicie serca
Pamflet pisemko o treści złośliwej, oszczerczej.
Panaceum lekarstwo mające leczyć wszystkie choroby.
Panegiryk przesadna pochwała.
Panika popłoch, przerażenie.
Panorama krajobraz;rozległy widok
Panteon świątynia poświęcona wszystkim bogom.
Pantomina gra aktorska bez słów, wyrażająca uczucia tylko za pomocą gestów i wyrazu twarzy.
Papyrus roślina, której liście używano w Egipcie zamiast papieru.
Parabola porównanie; pewna linja krzywa w geometrji; przypowieść zawierająca naukę moralną.
Paradoks zdanie sprzeczne z powszechnemi zasadami; niedorzeczność.
Paragraf artykuł, przepis w zbiorze praw lub rozporządzeń władzy - oznaczony znakiem §.
Paraliż porażenie, ubezwładnienie całego ciała lub poszczególnych członków.
Parawan zasłona.

Parazyt, pasorzyt.

Parcela część całości gruntu; działka roli.

Parcelacja podział ziemi na mniejsze działki.

Pardon ułaskawienie, przebaczenie, darowanie życia.

Parantelakrewność

Parytet równowartość.

Parkiet ozdobna posadzka z tafli.

Parlament-sejm.

Parlamentarz poseł prowadzący układy.

Parlatorjum rozmównica (w klasztorach).

Parodja ośmieszające przedstawienie rzeczy poważnej.

Paroksyzm silny atak choroby.

Parol hasło umówione, słowo.

Parować cios, odbić uderzenie; zasłaniać się.

Partner współuczestnik, gry lub zabawy.

Partycypować brać udział, uczestniczyć.

Partykularyzm popieranie osobistych celów.

Partykularz dziura nędzne miasteczko.

Parwenjusz dorobkiewicz; człowiek niskiego pochodzenia.

Pasażer podróżny.

Pastorał laska biskupia używana w czasie uroczystości.

Paszkwil pisma potwarcze.

Patent zezwolenie władzy na prowadzenie pewnego procederu; przywilej; dokument dający pewne prawa.

Patos górnolotny, wzniosły sposób mówienia lub pisania.
Patrjarcha najwyższa godność w kościele greckim; najstarszy w rodzie.
Patrjotyzm miłość ojczyzny.
Patrjota kochający swój kraj.
Patron opiekun.
Patrycjusz członek znakomitego rodu.
Pauper ubogi chłopiec, ulicznik.
Pauza przerwa.
Pedagog wychowawca, nauczyciel.
Pedantyczny przesadnie drobiazgowy
Penetracja przenikanie.
Penetrować badać, przenikać.
Penitent pokutnik.
Pensja płaca stała.
Pensjonat prywatny zakład naukowy.
Percepcja postrzeganie, uświadamianie sobie wrażeń.
Peregrynować podróżować.
Perfekcja doskonałość.
Perfidja przewrotność, wiarołomstwo
Perjod pewien przeciąg czasu, okres.
Perjodyczny powtarzający się w pewnych okresach.
Permanentny stały ustawiczny.
Personał, personel ogół osób zatrudnionych w jakimś zakładzie.
Persona osoba.
Perspektywa widoki na przyszłość; rodzaj lunety; daleki rozległy widok.
Perswazja przekonywanie.
Perswadować przekonywać.

Pertraktacje układy.
Pertraktować układać się z kimś o coś.
Perwersja zepsucie moralne, rozpusta.
Peryferja obwód.
Perypetja niespodziana zmiana losu.
Pesymizm czarne patrzenie na świat.
Pesymista człowiek widzący wszędzie tylko samo zło.
Petent proszący, wnoszący prośbę.
Petycja prośba.
Pietyzm wielkie poszanowanie, otaczanie czcią.
Pigmej karzeł.
Pigment barwnik.
Piknik uczta i zabawa towarzyska.
Pilot lotnik; przewodnik wprowadzający okręty do portu.
Pionier człowiek torujący innym drogę.
Pirat rozbójnik morski.
Piruet szybki obrót na jednej nodze w tańcu.
Plagiat kradzież literacka, przywłaszczenie cudzego pomysłu przez pisarza.
Plajta bankructwo nieuczciwe.
Plakat publiczne ogłoszenie.
Plan zamiar; rysunek; szkic.
Plant nasyp.
Plantacje grunta, na których specjalnie uprawia się rośliny przemysłowe.
Plantator właściciel plantacji.
Platoniczna miłość miłość idealna, niezmysłowa.
Plaża piasczyste wybrzeże morskie.

Plebejusz człowiek niskiego stanu.

Plebiscyt powszechne głosowanie dla wyrażania woli ludu.

Plebs lud, pospólstwo.

Plejada zbiór małych gwiazd.

Plenarny pełny, i całkowity ogólny.

Plenipotencja pełnomocnictwo. ***Plenipotent*** pełnomocnik.

Plenum pełne zebranie. ***Plenarne zebranie*** lub posiedzenie — zebranie wszystkich członków.

Plomba ołowiana pieczęć na towarach

Plus minus mniej więcej.

Plutokracja najbogatsi ludzie w społeczeństwie; panowanie i rządy bogaczy.

Plutoniczny powstały pod działaniem ognia podziemnego.

Pneumatyk wąż gumowy, napełniony powietrzem, używany do kół, rowerów i samochodów.

Podjum stopień, podwyższenie drewniane.

Poeta pisarz wierszy i rymów.

Poezja sztuka pisania wzruszających i wzniosłych utworów.

Polarny biegunowy.

Polemika spór, walka toczona na łamach pism.

Poliandrja - wielomęstwo, poślubienie kilku mężów.

Polisa dowód umowy ubezpieczeniowej.

Polichromja wielobarwność.
Poligamja wielożeństwo.
Poliglota człowiek mówiący kilku językami.
Polimorficzny — wielokształtny, kilkupostaciowy.
Politechnika wyższa szkoła techniczn.
Politeizm wiara w wielobóstwo.
Polityk mąż stanu; człowiek ostrożny i przebiegły.
Polityka sztuka rządzenia państwem, przebiegłość.
Polonofil przyjaciel Polaków.
Polonofob wróg Polaków.
Pomologja nauka o hodowli drzew owocowych.
Pontony łodzie używane do budowy mostów.
Pontyfikalny biskupi, uroczysty.
Pontyfikat papiestwo.
Populacja ludność, zaludnienie.
Popularność wziętość u ogółu.
Popularny przystępny dla ludu.
Pornografja gorszące opisy i obrazy lubieżne.
Port przystań dla okrętów i statków.
Portal główne drzwi wejściowe w większych budynkach.
Portfel torebka, teczka na pieniądze.
Portjer odźwierny.
Portjera zasłona u drzwi.
Porto, Portorja opłaty pocztowe.
Portyk przedsionek.
Posesja posiadłość, nieruchomość ziemska — w mieście lub na wsi.

Poste restante — (post restant) do odbioru na poczcie.
Postponować lekceważyć, pogardzać.
Post-scriptum, — P. S (post skryptum) dopisek, uzupełnienie pisma.
Postulat żądanie, wymaganie.
Postument podstawa (pod pomnik, maszynę itp).
Potencja potęga siła
Potentat mocarz, człowiek możny.
Poza postawa, układ postaci.
Pozować służyć jako modél, (przenośnie,) udawać.
Pozycja położenie; stanowisko; cyfry w rachunkach.
Pozytywizm pogląd filozoficzny przyjmujący za podstawę wiedzy tylko nauki przyrodnicze stwierdzono doświadczeniem.
Pozytywny pewny, rzeczywisty.
Pragmatyczny ścisły, logiczny.
Pragmatyka przepisy ustalające sposób postępowania.
Praktyczny doświadcz. ***Praktyka*** doświadczenie, wykonywanie.
Prasa ogół pism drukowanych; tłocznia.
Precedens wypadek poprzedz. inny.
Precjoza kosztowności.
Precyzja wielka dokładność, ścisłość.
Predestynacja — przeznaczenie.
Predylekcja upodobanie szczególne.
Prekluzywny termin termin ostateczny, po którym upadają przysługujące prawa.

Prelekcja wykład lub odczyt.

Prelegent mówca, wykładający na odczycie.

Preliminarja układy przedwstępne.

Preliminować obliczać naprzód.

Premedytacja planowanie czegoś, rozważanie.

Premja nagroda, opłata ubezpieczeniowa, bezpłatny dodatek.

Premier prezydent ministrów.

Premiera pierwsze przedstawienie.

Prenumerata przedpłata. ***Prenumerować*** — opłacać naprzód.

Preparat przetwór, rzecz przyrządzona sztucznie.

Preparować przygotować; przyrządzać.

Prerogatywa przywilej, pierwszeństwo.

Presja przymus; nacisk.

Prestige (prestiż), urok; czar.

Pretekst pozór, udany powód.

Pretendent roszczący sobie prawo do czego, ubiegający się o coś.

Pretensja uroszczenie. ***Pretensjonalność*** wymuszoność; przesadne ubieganie się o wygląd zewnętrzny.

Prewencyjny uprzedzający, zapobiegający.

Prezent podarunek; upominek. ***Prezentacja*** przedstawienie jednej osoby drugiej.

Prezerwatywa środek ochronny.

Prezes przełożony; przewodniczący.

Prezydent naczelnik państwa, lub miasta.

Prezydjum władza naczelna.

Prima pierwsza; najlepszy gatunek.

Prima-weksel pierwszy weksel ciągniony.

Primo-voto z pierwszego małżeństwa

Primus pierwszy; najlepszy uczeń.

Principium główna zasada, podstawa.

Problemat zagadnienie do rozwiązania.

Problematyczny zagadkowy, wątpliwy.

Proceder zawód, fach.

Procederzysta uprawiający jakiś zawód, lub handel.

Procedura ustawa procesowa.

Procent odsetki.

Procentowa-stopa wysokość odsetek od pożyczonego kapitału.

Proces spór sądowy; bieg, rozwój sprawy.

Producent wytwórca.

Produkcja wyrób, wytwórczość. ***Produkcyjny*** wydajny, wytwarzający.

Profan nie wtajemniczony; nie znający się na niczem.

Profanacja znieważenie, zbezczeszczenie (rzeczy świętych).

Profesja zawód, stan; śluby zakonne;

Profesor nauczyciel w uniwersytecie.

Profil boczny widok; zarys twarzy widzianej z boku.

Profilaktyka zapobieganie chorobom.
Profit korzyść; ***Profitować*** korzystać.
Prognostyk przepowiednia; wróżba, znak.
Prognoza przepowiednia biegu choroby.
Program plan działania.
Pregres postęp; ***Progresja*** stopniowe wzrastanie.
Prohibicja zakaz, wzbronienie.
Projekt zamiar, pierwszy szkic;
Projektować układać plany.
Proklamacja odezwa do społeczeństwa.
Prokura pełnomocnictwo w handlu.
Prokuratorja urząd czuwający nad wykonaniem przepisów prawa.
Prokurator urzędnik prokuratorji.
Prokurent pełnomocnik domu handlowego lub bankowego.
Proletarjat klasa ludziubogich, nie posiadających własności.
Prolog przedmowa.
Prolongata odroczenie terminu; zwłoka; przedłużenie.
Promenada miejsce przechadzki; spacer.
Promocja przejście ucznia z niższej do wyższej klasy.
Propaganda rozpowszechnianie, szerzenie pewnych przekonań.
Proponować podawać projekt.
Proporcja stosunek
Proporcjonalny będący w odpowied-

nim stosunku, — kształtny.

Propozycja wniosek; przedłożenie żądania.

Prorektor zastępca rektora uniwersytetu.

Prosektorjum sala ćwiczeń anatomicznych, przeznaczona dla sekcji'i badania trupów.

Proskrypcja wyjęcie z pod prawa.

Prospekt zapowiedź wydawnictwa; widok ogólny.

Prosperować rozwijać się pomyślnie.

Prostracja upadek sił osłabienie.

Prostytucja nierząd, rozpusta.

Protegować popierać, opiekować się kim. ***Protekcja*** szczególne względy poparcie.

Protekcjonizm

Protekcyjny System opieka rządu nad przemysłem krajowym przez stosowanie wysokich ceł na towary zagraniczne.

Protektorat opieka, zwierzchnictwo jednego państwa nad innem.

Protest sprzeciwianie się czemu, za strzeżenie prawne.

Protestacja publiczne wystąpienie przeciw czemu.

Protestować sprzeciwiać się, występować przeciw czemu.

Protokół akt urzędowy, stwierdzający dokonanie pewnej czynności, jej przebieg, warunki itp.

Protoplasta przodek rodu.

Protoplazma zaródź, materja pierwotna, z której powstały komórki istot żyjących.

Prototyp typ pierwotny, pierwowzór.

Prowincja część państwa, kraju; miejscowość oddalona od stolicy.

Prowincjonalizm wyraz, lub zwrot, używany tylko w pewnej okolicy kraju.

Prowizja procentowe wynagrodzenie agenta za załatwioną czynność; żywność.

Prowizor zarządzający; pomocnik aptekarski.

Prowizorjum stan tymczasowy. ***Prowizoryczny*** tymczasowy, chwilowy.

Prowokacja zaczepka, wyzwanie, napaść. ***Prowokator*** człowiek prowokujący; zdrajca, szpicel.

Prozelita nowonawrócony; przyjmujący nową religję.

Pruderja fałszywa wstydliwość, nadmierna skromność.

Prymas pierwszy arcybiskup kraju.

Prymicje pierwsza msza wyświęconego kapłana.

Prymitywny pierwotny, pospolity, prosty.

Pryncypalny główny.

Pryncypał szef.

Prywatny nieurzędowy; osobisty.

Prywata powodowanie się tylko własną korzyścią w sprawach publicznych.

Pseudo nieprawdziwy, fałszywy.

Pseudonim przybrane nazwisko autora.

Psyche dusza, symbol ducha. ***Psychiczny*** duchowy. ***Psychjatrja*** nauka zajmująca się leczeniem chorób umysłowych. ***Psychjatra*** lekarz chorób umysłowych. ***Psychopatja*** choroba umysłowa.

Psychologja nauka o życiu duchowem człowieka.

Publicysta pisarz omawiający sprawy ogólne, dziennikarz, piszący artykuły polityczne i społeczne.

Publiczny powszechnie znany, jawny, przeznaczony dla ogółu.

Pulpit stolik z pochyłą płytą, podstawka pod książkę.

Pulweryzator rozpylacz. ***Pulweryzować*** rozpylać, proszkować.

Pupil wychowaniec.

Pupilarny odnoszący się do sierot i nieletnich.

Purpura barwa szkarłatna (jasno czerwona).

Puryfikacja oczyszczenie.

Purysta człowiek dbający o czystość i poprawność języka.

Purytanin człowiek surowych obyczajów.

Pytja kapłanka, wróżka grecka.

Q

Quantum, ***kwantum*** ilość.

Qui Pro Quo nieporozumienie wynikłe wskutek przestawienia wyrazów.

Quo vadis? dokąd idziesz?

R

Rabat ustępstwo z ceny towaru przyznane kupującemu.

Rabaty wyłogi przy mundurze.

Rachitis angielska choroba, skrzywienie kości u dzieci.

Racja słuszność, powód postępowania.

Racjonalizm kierunek naukowy uznający rozum jako wyłączne źródło poznawania prawd.

Racjonalny wyrozumowany, uzasadniony rozumnie.

Radius promień.

Radjacja promieniowanie.

Radykalizm krańcowość, dążność do zmian w ustroju społecznym i państwowym.

Radykalny krańcowy; bezwzględny; gruntowny.

Rafinerja fabryka do oczyszczania naturalnych produktów lub sztucznych przetworów.

Rafinowany oczyszczony, przebiegły.

Rajtar konny żołnierz.

Rampa poręcz, pomost, podjazd.

Ranga godność urzędowa.

Rankor żal, uraza.

Raport sprawozdanie składane ustnie lub pisemnie zwierzchnikom przez podwładnych.

Rarytas osobliwość, rzadkość; rzecz niezwykła.

Rata część zapłaty.

Ratyfikacja przyjęcie i zatwierdzenie przez rząd umowy międzypaństw.

Raut zabawa wieczorna bez tańców.

Reagować oddziaływać, działać odpornie.

Reakcja przeciwdziałanie, sprzeciwianie siępostępom.

Reakcjonista wstecznik w życiu społecznem.

Realista człowiek trzeźwo patrzący na rzeczy.

Realizacja urzeczywistnienie. ***Realizm*** rzeczowe patrzenie na świat.

Realizować urzeczywistniać; spieniężyć. ***Realność*** posiadłość; rzecz istniejąca, rzeczywistość. ***Realny*** prawdziwy, rzeczywisty.

Reasumować powtórzyć w krótkości; wznowić.

Rebelja powstanie, rokosz, bunt niezadowolonych.

Rebus zagadka obrazkowa.

Recenzja ocena utworu literackiego, sprawozdanie drukowane w czasopiśmie.

Recepis potwierdzenie odbioru, pokwitowanie.

Recepta przepis dla przygotowania lekarstwa.

Recydywa powrót tej samej choroby.

Recydywista przestępca, popełniający kilkakrotnie ten sam występek.

Recytować mówić z pamięci.

Redagować układać artykuł; kierować pismem, wydawnictwem.

Redakcja kierownictwo pisma, wyda-

wnictwa perjodycznego.

Redaktor kierownik czasopisma.

Redukcja zmniejszenie; ograniczenie.

Redukować zmniejszać; ograniczać ilość.

Reduta szaniec; bal maskowy.

Referat opracowanie pisemne pewnej sprawy; mowa wygłoszona o pewnej sprawie.

Referencja opinja, świadectwo wydane o kimś.

Referent sprawozdawca, urzędnik opracowujący sprawy; wygłaszający mowę w pewnej sprawie.

Referować sporządzać referaty, zdawać sprawę.

Refleks odblask; mimowolny odruch.

Refleksja zastanawianie się; rozważanie.

Reflektant ubiegający, starający się o coś.

Reflektować starać się o coś, ubiegać się.

Reforma przekształcenie; zmiana na lepsze.

Reformacja przewrót religijny w XVI wieku, wywołany nauką Lutra.

Reformator przeprowadzający zmiany istniejącego porządku.

Reformować przekształcać, ulepszać.

Refraktor rodzaj lunety do badania ciał niebieskich, używany przez astronomów.

Regalja prawo państwa do korzystania z pewnych dochodów; oznaki godności królewskiej; przywileje monarsze.

Regaty wyścigi wioślarskie na łodziach.

Regencja zarządzanie państwem w czasie bezkrólewia

Regeneracja odrodzenie.

Regent członek regencji, sprawujący rządy zamiast króla.

Registratura wykaz spraw; biuro gdzie się przechowuje akty.

Regres żądanie zwrotu poniesionej szkody.

Regulacja uporządkowanie; zapłata zaległości.

Regulamin zbiór przepisów postępowania urzędowego.

Regularność prawidłowość. ***Regulator*** przyrząd do ujednostajnienia ruchu maszyn.

Reguła prawidło, przepis

Rehabilitacja uniewinnienie się z czynionych zarzutów.

Rejestr wykaz, spis (np. różnorodnych dokumentów).

Rejon okolica, obszar.

Rejterada ucieczka cofanie się.

Reklama publiczne polecanie swego towaru lub interesu; rozgłos.

Reklamacja zażalenie, dopominanie się zwrotu.

Reklamować żalić się, dopominać się; zachwalać coś publicznie.

Rekognoskować rozpoznawać.

Rekolekcje ćwiczenia duchowne, przygotowanie do spowiedzi.

Rekomendacja polecenie.

Rekompensacja odszkodowanie, wyrównanie straty.

Rekompensować dać odszkodowanie wynagrodzić.

Rekonesans wywiad wojskowy.

Rekonstrukcja odbudow., pobudow.

Rekonwalescencja wyzdrowienie, powrót chorego do zdrowia.

Rekreacja czas odpoczynku po pracy.

Rekryminacja rzucanie winy na innych.

Rektor zwierzchnik naczelnik władzy w wyższym zakładzie naukowym.

Rektyfikacja sprostowanie; oczyszcz.

Rekurs odwołanie do wyższej władzy.

Rekuza odmowa, odprawa.

Rekwirować żądać urzędownie, wymagać; zabierać na potrzeby wojska.

Rekwizycja żądanie ze strony władzy; zabranie dla potrzeb rządowych.

Rekwizyta sprzęty, urządzenia, przybory potrzebne do pewnego celu.

Relacja sprawozdanie; stosunek wzajemny.

Relatywny względny; pozostający w związku z czem.

Relegować usuwać, wydalać (np. ucznia ze szkoły).

Relief płaskorzeźba; wypukłość.

Relikwie pamiątki i szczątki świętych.

Remanent pozostałość, zapas.
Remedium lek, środek zaradczy.
Reminiscencja wspomnienie, przypomnienie rzeczy dawniej znanych.
Remis (remi) odłożenie, przedłużenie terminu wypłaty; zwolnienie z długu.
Remitent osoba na zlecenie której ma być weksel wystawiony i zapłacony.
Remiza wozownia, szopa.
Remonstrować czynić zarzuty, zbijać cudze wywody.
Remont zakup koni dla wojska, dla uzupełnienia niezbędnej ilości; naprawa.
Remuneracja jednorazowe wynagrodzenie; zapłata.
Rendant zawiadowca kasy.
Rendes-Vous (rande wu) randka; umówiona schadzka.
Renegat odstępca od wiary; zaprzaniec narodowy.
Renesans odrodzenie, rozkwit sztuki i nauki w XV wieku.
Renoma dobra opinja, wziętość.
Renomowany mający dobrą opinję.
Renowacja odnowienie; przedłużenie terminu (w sprawach wekslowych).
Renta stały dochód z ziemi lub kapitału.
Rentjer pobierający rentę; kapitalista.
Rentować się opłacać się; przynosić dochody.
Reorganizacja przekształcenie; urządzenie w odmienny i lepszy sposób.

Reparacja naprawa
Reparować naprawiać.
Repartycja rozdział; rozłożenie w odpowiednim stosunku.
Repertuar spis sztuk teatralnych.
Repertorjum, wykaz.
Repetować, powtarzać; nabijać broń po wystrzale.
Replika odpowiedź na zarzuty.
Replikować odpowiadać na uwagę lub zarzuty.
Reporter dziennikarz, zbierający plotki i nowiny dla gazety.
Represja ucisk gnębienie.
Represywny polegający na srogim ucisku.
Reprezentacja ogół przedstawicieli; przedstawicielstwo; zastępstwo.
Reprezentacyjny system ustrój państwowy, dopuszczający do udziału w rządach również przedstawicieli narodu.
Reprezentant przedstawiciel **Reprezentować** działać w czyjem imieniu, zastępować kogo.
Reprodukcja odtwarzanie, odbitka obrazu, ryciny; **Reprodukować** robić reprodukcję; odtwarzać.
Reprymenda ostra nagana.
Republika rzeczpospolita. **Republikanin** zwolennik republiki, obywatel rzeczpospolitej.

Reputacja opinja, dobre imię.
Requiem śpiew żałobny.
Reskrypt rozporządzenie władzy.
Resort zakres władzy; wydział w urzędzie.
Resory sprężyny stalowe do powozów.
Respekt poszanowanie, szacunek, poważanie.
Respektować (kogo) poważać, czcić kogoś.
Respirator przyrząd do oddychania nakładany, na usta, dla ochrony przed szkodliwymi wyziewami.
Respons odpowiedź.
Restauracja trakternia, jadłodajnia, odbudowanie, naprawa.
Restrykcja zastrzeżenie, ograniczenie, chwilowe zawieszenie zobowiązań.
Restytucja przywrócenie do dawnego stanu. ***Restytuować*** zwrócić przywrócić.
Retor mówca, gaduła. ***Retorta*** próbówka, naczynie do dystylowania płynów.
Retoryka krasomówstwo, nauka o wymowie.
Rewanż odwet, odwzajemnienie się.
Rewelacja odkrycie wyjawienie.
Rewers dowód piśmienny, skrypt dłużny.
Rewindykacja odzyskanie, otrzymanie z powrotem.
Rewidować sprawdzać, badać, przeglądać.

Rewir okręg, obwód, dzielnica.
Rewizja badanie, przeglądanie sprawdzania.
Rewolta bunt.
Rewolucja przewrót w życiu państwowem, powstanie, bunt.
Rezerwa zapas; powściągliwość; chłodne zachowanie się.
Rezerwować zachować; odłożyć na wypadek potrzeby.
Rezerwuar zbiornik dla płynów.
Rezolucja postanowienie; uchwała; rozstrzygnięcie kwestji.
Rezolutny śmiały, dowcipny.
Rezonować rozprawiać; dowodzić.
Rezultat ostateczny wynik.
Rezurekcja nabożeństwo kościelne, rozpoczyna ące św Zmartwychwstania Pańskiego.
Rezydencja siedziba wielkopańska.
Rezydent pełnomocnik państwa przy obcym rządzie.
Rezydować stale zamieszkiwać.
Rezygnacja poddanie się losowi.
Rezygnować pogodzić się z koniecznością.
Reżyser artysta teatralny, kierujący wy stawieniem sztuki.
Rojalista zwolennik władzy królewskiej.
Rojalizm kierunek polityczny, dążący do przywrócenia władzy królewskiej.
Rolka zwitek, zwój.
Romantyczny marzycielski, fantastyczny.
Romantyk zwolennik romantyzmu,

fantasta nieliczący się z rzeczywistością.

Rondo koło w tańcu; brzeg kapelusza; rodzaj pisma okrągłego.

Rotacyjny wirowy, obrotowy.

Rotunda płaszcz damski bez rękawów; budynek okrągły.

Rubryka przedziałk. w księgach rachunkowych.

Rubrykować wpisywać w rubryki.

Rudera budynek zniszczony wskutek starości.

Ruiny zwaliska, gruzy.

Rujnować niszczyć, burzyć.

Rulon zwój papieru na wałek nawinięt.

Rumor zgiełk, hałas.

Rustykalny wieśniaczy.

Rutyna biegłość; wprawa nabyta przez długą praktykę.

Rutynowany wprawny, biegły.

Rygor surowość; karność.

Rygorysta ściśle przestrzegający przepisów.

Rymować układać wiersze; mówić do wiersza.

Rynsztunek uzbrojenie

Rytm miarowy takt.

Rytmy poezje, wiersze.

Rytmiczny miarowy harmonijny.

Rytuał przepisy obrządków religijnych.

Rywalizacja współzawodnictwo.

Rywal przeciwnik.

Ryzyko niebezpieczeństwo, możliwość zysku lub straty.

Ryzykować odważyć się na niebezpieczny krok.

S.

Sabaoth Bóg zastępów.

Sabat dzień wypoczynku u żydów.

Sacharyna sztuczny środek słodzący kilkaset razy słodszy od cukru.

Sadyzm lubowanie się w zadawaniu cierpień i mąk.

Sago krupy i mączka wydobywane z rdzenia palmy sagowej.

Sakramentalny uroczysty uświęcony

Sakryfikować ofiarować, poświęcić komu.

Saldo reszta, różnica między przychodem a rozchodem.

Salto mortale skok śmiertelny.

Saliny kopalnie soli warzelnie.

Salutować witać po wojskowemu. ***Salve!*** witaj!

Salwa wystrzał z wielu karabinów lub armat jednocześnie.

Salwować ocalić, uratować.

Samum gorący wicher na pustyni Saharze, unoszący gęste tumany piasku i pyłu.

Sanacja uzdrowienie. ***Sanatorjum*** uzdrowisko, zakład leczniczy.

Sanctus (sanktus) święty.

Sandał cenne drzewo pachnące, rosnące w Indjach.

Sandżak chorągiew turecka, obwód administracyjny, powiat.

Sangwiniczny porywczy ożyw. tem-

peramencie. ***Sangwinik*** człowiek prędki i porywczy.

Sanitarjusz posługiwacz szpitalny, doglądający chorych lub rannych.

Sanitarny zdrowotny.

Sankcja uprawomocnienie. zatwierdzenie przez najwyższą władzę. ***Sankcjonować*** upraw., nadać moc prawną-

Sanktuarjum miejsce święte, gdzie się przechowuje rzeczy najświętsze.

Sanskryt dawny język, którym są pisane św. księgi indyjskie.

Saper żołnierz budujący drogi i twierdze wojskowe.

Sardoniczny Sarkastyczny szyderczy, uszczypliwy, złośliwy.

Sarkazm zjadliwa ironja, szydercza uszczypliwość.

Sarkofag grobowiec wspaniale ozdobiony i mający kształt trumny.

Sarmaci nazwa nadawana Słowianom.

Sarmacja starożytna nazwa krajów słowiańskich.

Satelita nieodstępny towarzysz; ciało niebieskie, krążące dokoła planety.

Satrapa okrutnik, tyran, ciemięzca.

Satynować gładzić; nadawać połysk.

Satynowany papier gładzony papier w lepszym gat.

Satyra utwór poetycki, wyśmiewający i karcący błędy, nałogi i przywary ludzkie.

Satysfakcja zadosyćuczynienie, zadowolenie.
Scena miejsce w teatrze, gdzie grają aktorzy.
Scenerja urządzenie sceny.
Sceptycyzm powątpiewanie. ***Sceptyczny*** wątpiący; powątpiewający. ***Sceptyk*** człowiek wątpiący o wszystkiem
Scheda spadek, dział majątku spadkowego.
Schemat wzór forma. ***Schematyczny*** wzór ogólny bez szczegółów.
Schola szkoła.
Scholastyk średniowieczny filozof.
Schizma oddzielenie się kościoła greckiego od rzymskiego w XI wieku.
Sconto (skonto) małe ustępstwo z rachunku, przy zapłacie gotówką.
Scriptum (skryptum) pismo.
Scysja rozdwojenie spor; wymiana sprzecznych zdań.
Seans posiedzenie.
Secesja oddzielenie się; zerwanie łączności; ***Secesjonista*** odstępca; człowiek występujący ze związku.
Secundo (sekundo) powtóre.
Sedentarne życie życie bez ruchu; siedzący tryb życia.
Segregować rozdzielać; dzielić według gatunków — i rodzajów.
Seismograf przyrząd zapisujący — wstrząśnienia ziemi
Sekciarz odszczepieniec; heretyk.
Sekcja rozcinanie trupa w medycynie;

wydział (w urzędach).

Sekować dręczyć, nękać.

Sekret tajemnica.

Sekretarjat miejsce urzędowania sekretarza.

Sekretarz urzędnik zajmujący się przygotowaniem aktów i czuwający nad biegiem spraw w biurze.

Sekretny tajemny.

Sekstern zeszyt do pisania.

Seksualny płciowy

Sekta stowarzyszenie religijne odstępujące od nauki kościoła.

Sekularyzacja zmiana stanu duchownego na świecki, zabranie dóbr kościelnychna rzecz państwa.

Sekundant świadek przy pojedynku.

Sekundować wtórować, być sekundantem.

Sekutnica jędza dokuczliwa baba.

Sekwencja następstwo, kolejność.

Sekwens następny.

Sekwestracja zajęcie majątku na rzecz wierzyciela lub skarbu państwa ***Sekwestrator*** urzędnik dokonujący sekwestru lub ściągający podatki.

Seledynowy (kolor) bladozielony.

Selekcja wybór, dobór.

Selenici nazwa mieszkańców na księżycu (o ile oni istnieją).

Semafor przyrząd sygnałowy na kolejach.

Semestr okres sześć miesięcy, półrocze w wyższ.uczelniach

Semici plemiona zamieszkujące Azję Mniejszą, zwykle tę nazwę dajemy żydom.

Seminarjum zakład naukowy dla duchownych lub nauczycieli.

Senior starszy, przełożony.

Senat rada najwyższa. **Senator** członek senatu.

Sens znaczenie, treść rozum, rozsądek.

Sensacja wielkie wrażenie. **Sensacyjny** budzący wielkie wrażenie.

Sensat człowiek przesadniepoważny

Sensualizm zmysłowość.

Sentencja myśl zawarta w zdaniu, orzeczenie wyroku sądowego.

Səntyment uczucie

Sentymentalny przesadnie uczuciowy.

Separatysta zwolennik odłączenia.

Separatyzm dążność do odłączenia się. **Separować** oddzielać. **Separacja** oddzielenie; rozłączen. małżeńst.

Septyczny zakaźny

Sepultura dowód zgonu, akt śmierci.

Serafin anioł; duch niebieski. **Seraficzny** anielski, niebiański.

Serenada śpiew wieczorny pod oknami ukochanej osoby.

Serja szereg; liczby następujące kolejno po sobie.

Serjo poważnie; bez żartu.

Serpentyna droga wijąca się wężowato; krzywa szabla starodawna.

Serwus sługa.
Serwilistyczny służalczy, uniżony, płaszczący się przed kimś.
Serwilizm służalczość.
Serwis naczynia, zastawa stołowa.
Serwitut służebność, prawo korzystania.
Sesja posiedzenie, okres obrad sejmowych lub sądowych
Sezon pora roku.
Sfera warstwa towarzyska lub społeczna; przestrzeń kulista otaczająca ziemię.
Sferyczny kulisty.
Sfinks symbol tajemniczości; posąg ozdabiający świątynie egipskie, kształtu leżącego lwa z głową kobiecą.
Shocking (szoking) niewłaściwie; rażąco; nieprzyzwoicie.
Sic (sik) tak
Sierżant podoficer.
Siesta wypoczynek.
Signor(sińjor) pan.
Signora (sińjora) pani.
Signum oznaka; cecha, znak.
Silentium milczenie
Silva Rerum las rzeczy, zbiór najrozmaitszych wiadomości ze wszystkich dziedzin wiedzy.
Simplex zwyczajny prosty.
Sir (ser) pan.
Sire (sir) tytuł monarchów.
Sirocco (sirokko) gorący wicher południowy we Włoszech,
Siurpryza niespodzianka.
Skafander gumowy ubiór dla nurków.

Skala podziałka, miara.
Skalpel nóż operacyjny.
Skandal awantura, gorszące zdarzenie.
Skandaliczny gorszący; przynoszący wstyd.
Skomplikowany— złożony; zawiły; zagmatwany.
Skoncentrowany skupiony do środka; zgęszczony (roztw.)
Skondensowany zgęszczony (gaz, para).
Skonsolidowany zespolony ściślej, zjednoczony.
Skonstantować — stwierdzić; przekonać się o czem.
Skonsternowany zmieszany; przerażony; zbity z tropu.
Skoordynowany uporządkowany, uzgodniony.
Skrupulatność drobiazgowa dokładność.
Skrupuł niepokojąca wątpliwość sumienia; waga aptekarska równa 20 granom.
Skrutynjum obliczanie wyniku głosowania.
Skrutator obliczający głosy.
Skrypt rękopis zobowiązanie dłużne.
Skweres kłopot.
Skwer plac w mieście obsiany trawą.
Snob człowiek udający coś wyższego niż jest w istocie.
Snobizm pyszałkowatość; udawanie pana.
Socjalizm kierunek polityczny, mający na celu wywłaszczenie środków produkcji z rąk prywatnych przedsię-

biorców i oddanie ich we wspólne władanie ogółu.

Socjalny społeczny

Socjologja nauka o życiu społecznem i o społeczeństwie.

Sofista człowiek dowodzący, że fałsz jest prawdą, a prawda fałszem.

Sofistyczny zwodniczy; fałszywy.

Sofizmat fałsz mający pozory prawdy.

Solarny słoneczny.

Solenizacja uroczystość. **Solenizant** człowiek obchodzący swą uroczystość. **Solenny** uroczysty.

Solidarnie wzajemnie; łącznie, zgodnie. **Solidarny** wspólnie odpowiedzialny za wszystkich uczestników, zgodny z innymi.

Solidny rzetelny; pewny; trwały mocny.

Solo sam jeden; pojedyńczo, samotnie.

Solowy wykonywany przez jedną osobę.

Solwować rozwiązać, odłożyć.

Somatyczny cielesny.

Sonata utwór muzyczny, złożony z 4 części.

Sonda przyrząd do mierzenia głębokości wody; w chirurgji do badania rany. **Sondować** mierzyć głębokość, badać.

Sonet wierszowany krótki utwór poetycki.

Sorbet rodzaj orzeźwiającego napoju.

Sort rodzaj gatunek.

Sortować porządkować według ga-

tunków. ***Sortyment*** wybór rzeczy, książek rozmaitych gatunków.
Souwenir (suwenir) pamiątka; wspomnienie; upominek pamiątkowy.
Sparodjować źle wykonać piękny utwór.
Spartański surowych obyczajów.
Spazm gwałtowny płacz. ***Spazmatyczny*** gwałtowny; kurczowy.
Specyficzny właściwy czemu, wyłączny. ***Specyfik*** środek lekarski, dla pewnej choroby.
Specyfikacja szczegółowy spis rzeczy tworzących jedną całość.
Spedycja wysyłka; przewóz.
Spektator widz.
Spektakl widowisko
Spekulacja interes zyskowny; badanie. rozważanie; prowadzenie interesów.
Spekulant człowiek wyłącznie ubiegający się o zyski. ***Spekulatywny*** badawczy.
Spelunka szynkownia, nora, jaskinia; brudny lokal.
Speranda nadzieje, widoki na coś. spodziewany zysk.
Spiralny skręcony ślimakowato, lub w kształcie śruby.
Spiritus duch, ***Spirytus*** alkohol.
Spirytyzm wiara w duchy. ***Spirytysta*** zwolennik spirytyzmu.
Spleen (splin) melancholja, przygnębienie duchowe.
Splendor okazałość, przepych, blask, świetność.

Spontaniczny dobrowolny, samorzutny.

Sporadycznie pojedyńczo; oddzielnie; z rzadka.

Sport zabawy i gry fizyczne. ***Sportsmen*** miłośnik sportu

Stabilizacja ustalenie; wprowadzenie na etat. ***Stabilizować*** ustalać

Stacja przystanek; zakład o specjalnem przeznaczeniu.

Stadjum okres w rozwoju jakiegoś zdarzenia n. p. choroby.

Stagnacja zastój.

Staniol cienka jak papier blaszka cynowa.

Start miejsce z którego rozpoczyna się bieg wyścigowy.

Statua posąg, popiersie, figura.

Statura postać, postawa.

Statut zbiór praw i przepisów.

Statyczny będący w stanie równowagi.

Statysta mąż stanu; figurant.

Statystyka umiejętność przedstawienia w cyfrach zjawisk życia pewnego społeczeństwa.

Stella gwiazda.

Stenografja szybkie pisanie za pomocą skróceń i znaków. ***Stenogram*** pismo stenografowane, skrócone.

Stentorowy głos, bardzo silny głos.

Stereotyp płyta metalowa z odlewem czcionek do druku.

Stereotypowy — szablonowy.

Sterlingów funt moneta angielska.

Sterylizacja niszczenie bakterji chorobotwórczych za pomocą wysokiej lub bardzo niskiej temperatury.

Stoicyzm obojętność na własne cierpienia. ***Stoik*** człowiek nieugięty, spokojnie znoszący cierpienia.

Storno sprostowanie pomyłki w książkach buchalteryjnych.

Strategja sztuka wojenna.

Strajk zaprzestanie pracy przez robotników celem wymuszenia na pracodawcach lepszej płacy.

Strefy pasy na powierzchni kuli ziemskiej, różniące się między sobą klimatem.

Stricte (strikte) ściśle, dokładnie.

Strofować karcić, udzielać nagany.

Struktura budowa; układ części składowych.

Studja naukowe badanie. ***Studjować*** uczyć się, prowadzić badania naukowe.

Stygmat znak, blizna, znaki krwawe u ascetów.

Styl cechy, charakter budownictwa; sposób wyrażania myśli. ***Stylista*** pisarz pięknie piszący.

Stylistyka nauka pięknego układania zdań.

Stylizacja sposób wyrażania myśli w piśmie.

Stylowy doskonałej pięknej formy.

Stymulować pobudzać, podniecać

Stypendjum zapomoga pieniężna dla kształcącej się niezamożnej młodzieży. ***Stypendysta*** pobierający stypendjum.

Stypulacja ugoda, umówienie warunk.

Subaltern podwładny; podrzędny.

Subhastacja przymusowa licytacja; sprzedaż publiczna.

Subjekcja kłopot, zachody, trud.

Subjekt pomocnik sklepowy; podmiot.

Subjektywność o- ***S***sobiste zapatrywanie się na sprawy.

ublokator podnaj mujący część mieszkania od głównego lokatora.

Submisja poddanie się, uległość; przetarg na oddanie przedsiębiorstwa, robót.

Subordynacja posłuszeństwo, uległość

Subretka sprytna pokojówka. ***Subrogacja*** podstawienie w czyjeś prawa.

Subskrybent podpisujący się na coś.

Subskrybówać podpisać, zobowiązanie na nabycie czegoś np. akcji itp.

Substancja istota rzeczy materja, ciało. ***Substrat*** podłoże.

Substytucja zastępstwo, podstawienie innej osoby.

Substytut zastępca.

Subtelność drobiazgowa dokładność; czułość; delikatność

Subtelny dokładny; delikatny; drobny.

Subwencja pomoc pieniężna, zasiłek.

Suflerować podpowiadać.

Suggestja poddanie swych myśli innej osobie; wmawianie.

Sukces powodzenie.

Sukcesja spadek; następstwo. ***Sukcesor*** spadkobierca. ***Sukcesyjny*** dziedziczny.

Sukurs pomoc; zasiłek.

Sułtan monarcha turecki.

Suma wynik dodaw. msza ur. z kazaniem.

Sumpt koszt; nakład.

Superata nadwyżka

Superarbiter rozjemca, przewodniczący, w sądzie polubownym

Superdywidenda zysk nadzwyczajny, przypadający do podziału.

Superintendent duchowny, przełożony nad gminą ewangelicką.

Superior przełożony klasztoru, przeor.

Superrewizja dodatkowa rewizja, sprawdzająca.

Suplement — dodatek, uzupełnienie.

Suplika prośba piśmienna. ***Suplikacje*** (Święty Boże), błagalne pienia religijne; ***Suplikant*** proszący; wnoszący prośbę

Suponować domyślać się; przypuszcz. jakieś domysły. ***Supozycja*** przypuszczenie.

Supremacja przewaga, zwierzchnictwo.

Surogat tytuł sędziego duchownego; rzecz gorsza zastępująca lepszą.

Suspendować zawiesić w pełnieniu obowiązków.

Suterena mieszkanie w piwnicy.
Suweren panujący; władca.
Swada dar wymowy.
Świta orszak towarzyszący władcom i wielkim panom.
Sybaryta człowiek zamiłowany w roz koszach, wiodący życie zniewieściałe.
Sybilla wróżbiarka, wieszczka; prorokini u starożytnych.
Sygnał znak umówiony.
Sygnet pierścień, zwykle bywa z drogim kamieniem, na którym jest wyryty herb lub monogram i służy jako pieczątka.
Sygnować oznaczyć; położyć znak; dzwonić.
Sylabizować składać zgłoski i odczytywać je kolejno.
Sylogizm rozumowanie według praw logiki.
Symbioza — współżycie różnych zwierząt lub roślin.
Symbol godło, znak; zmysłowe przedstawienie pewnego pojęcia.
Symboliczny obrazowy. ***Symbolizować*** przedstawiać za pomocą symbolu.
Symetrja równomierność, równe kształty obu połówek przedmiotu. ***Symetryczny*** harmonijnie zbudowany; z obu stron jednakowy.
Symonja świętokupstwo; kupczenie urzędami duchownemi.
Sympatja pociąg do kogoś; współczucie. ***Sympatycz-***

ny miły pociągający ku sobie.
Symplifikacja — uproszczenie.
Symptom objaw; oznaka choroby.
Symulacja udawanie,
Symulant — człowiek udający, obłudnik.
Symulator — naśladowca.
Synapizmy okłady z gorczycy, kataplazmy.
Synchronistyczny współczesny. **Synchronizm** jednoczesność.
Syndyk radca prawny, pełnomocnik
Syndykat stowarzyszenie wytwórców dla obrony swych interesów.
Synekura dobrze płatna posada, nie wymagająca żadnej pracy.
Synod zebranie biskupów.
Synonim wyraz mający podobne znaczenie, równoznacznik.
Syntetyczny zbierający części w całość. **Synteza** łączenie w całość, przeciwieństwo analizy.
System plan postępowania; pewna całość, ułożona według jednego planu. **Systematyczny** planowy. **Systematyzować** porządkować według pewnego planu.
Sytuacja położenie; stan rzeczy.
Szablon model wzór. **Szablonowy** wykonany na podstawie wzoru; przeciętny, zwykły.
Szachraj oszust.

Szachrować oszukiwać.

Szafot wzniesienie, służące za miejsce straceniaskazańców

Szafować rozdawać, trwonić.

Szalować obijać deskami.

Szaman zaklinacz duchów i czarownik u półdzikich ludów azjatyckich.

Szansa widoki powodzenia.

Szampion zapaśnik, obrońca.

Szansonetka lekka wesoła piosenka.

Szansonistka śpiewaczka kabaretowa lub kawiarniana.

Szantaż wymuszanie pod groźbą wyjawieniarzeczykompromitujących.

Szarlatan oszust, wydrwigrosz.

Szarmancki uprzejmy, grzeczny.

Szarża atak, natarcie; godność, ranga;

Szarżować — nacierać, atakować; przesadzać.

Szef naczelnik, zwierzchnik, pryncypał.

Szezlong — rodzaj sofy.

Szkarłatny ciemno, czerwony.

Szkorbut gnilec choroba objawiająca się owrzodzeniem jamy ustnej.

Szkic — zarys, projekt.

Sslam muł, błoto na dnie wód.

Szlifować gładzić, polerować ostrzyć.

Szlifa (***y***) oznaka szarży oficerskiej, noszona na ramionach munduru.

Szmelc stop metalowych odpadków.

Szmelcować stapiać razem.

Szminka barwnik do malowania twarzy.

Szmuklerstwo zdobnictwo; rzemiosło zajmujące się wyrobami pasmanteryjnemi.

Szowinizm przesadny patrjotyzm, uznający tylko zalety swego narodu.

Szpaler podwójny rząd rzeczy lub osób.

Szpunt zatyczka, czop.

Szrama — blizna.

Szranki ogrodzenie na miejscu igrzysk; granice.

Sztab grono dowódców, wyższych oficerów komenderujących wojskiem.

Sztafirować się stroić się.

Sztafeta umyślny posłaniec, depesza.

Sztambuch pamiętnik, album.

Sztamować zaklepywać szpary w kotle, łączyć razem jeden kawałek drzewa za drugim.

Sztolnia podkop, chodnik, w kopalni.

Sztos — uderzenie, pchnięcie; dobry humor.

Sztubak uczeń niższych klas.

Sztych pchnięcie; ścieg; rysunek na płycie metalowej.

Sztyftować zakładać, fundować, wystawiać swoim kosztem.

Sztylet broń w rodzaju krótkiego obosiecznego noża.

Szuler karciarz, oszukujący w grze.

Szwank uszkodzenie.

Szwankować ponosić szkodę; cierpieć.

Szwarcować—przemycać; czernić.

Szwejsować spajać żelazo kute na gorąco,

Szwindel oszustwo.

Szwindlarz szachraj, krętacz, oszust.

Szyb pionowa studnia w kopalni, którędy się spuszcza do wnętrza.

Szychta pokład, warstwa.

Szyfrowany pisany umówionemi znakami lub cyframi.

Szykana umyślne utrudnianie, dokuczanie. ***Szykanować*** wyrządzać przykrości; dokuczać.

Szyldwach — żołnierz na warcie.

Szyper dozorca okrętu lub statku rzecznego.

Szyld godło, napis na tablicy podający firmę.

Szyszak — rodzaj hełmu.

T

Tabela wykaz czego ułożony w pionowych przedziałkach ***Tabelaryczny*** ułożonywksztacie tabeli

Tabes – choroba rdzenia pacierzowego.

Tabetyk chory na uwiąd rdzenia pacierzowego.

Tafla płyta.

Tajfun gwałtowna burza morska.

Tajga olbrzymie odwieczne lasy w Syberji.

Taksa urzędownie ustalona cena.

Taksacja oszacowanie. ***Taksator*** ten który z urzędu oceniania wartość przedmiotów.

Taktowny grzeczny w obejściu, oględnie i rozsądnie postępujący.

Taktyka sposób postępowania; sposób kierowania wojskiem.

Talent dar wrodzony, zdolność.

Talizman — przedmiot który ma chronić od nieszczęść.

Talja figura, kibić, postawa; komplet kart do gry.

Talmud zbiór religijnych i prawodawczych ksiąg żydowskich.

Talon odcinek asygnacji, na który kasa wypłaca pieniądze.

Tales żydowska koszula śmiertelna.

Tamburek — bębenek do haftu.

Tamować powstrzymywać, hamować, utrudniać.

Tampon zwitek waty, służący do tamowania krwotoku.

Tandem — nareszcie.

Tandeta tani ale lichy wyrób.

Tantala męki — niemożność osiągnięcia czegoś bliskiego

Tantjema udział w dochodzie przedsiębiorstwa.

Tapicer rzemieślnik, wyścielający meble.

Tara opakowanie, waga opakowania towaru.

Taran machina wojenna używana w dawnych czasach do

rozbijania murów obronnych.

Tarapaty kłopoty

Tarasować mocno zamykać; zastawiać czem

Tarpejska skała skała, z której starożytni Rzymianie strącali zdrajców.

Tartar — nazwa piekła u starożytnych.

Taryfa wykaz opłat.

Tattersal — ujeżdżalnia.

Tatuować ozdabiać skórę ludzką rysunkami.

Tautologja powtarzanie tych samych myśli innemi słowami.

Tawérna szynk, gospoda, karczma.

Teatr budynek przeznaczony na przedstawienia sceniczne; (w przenośni) pole działania. ***Teatromanja*** przesadne zamiłowanie do sztuk teatralnych.

Technika zespół wiadomości i sposobów ułatwiających pracę, wyższy techniczny zakład naukowy. ***Technologja*** nauka o sposobach przerabiania surowców na wyroby przemysłowe.

Teka torebka na papiery i książki.

Teka ministerjalna — urząd ministra.

Tekst treść; osnowa pisma lub mowy.

Tekstualnie dosłownie.

Tektylny — tkacki, włókienniczy.

Telepatja widzenie duchowe, przesyłanie myśli innym dalekim osobom.

Teleskop dalekowidz; luneta astronomiczna.

Temat myśl przewodnia; przedmiot do opracowania.

Temperament usposobienie wrodzone.

Tempo szybkość ruchu, szybkość z jaką odbywa się pewna czynność.

Temperatura ciepłota.

Temperować — łagodzić, miarkować; zaostrzać pióro.

Tendecja dążność, cel, kierunek jakiego utworu pisarskiego ***Tendencyjny*** mający pewien cel.

Tender mały statek, służący dużemu na posyłki; wóz zawierający paliwo i wodę dla lokomotywy.

Tenor najwyższy głos męski; brzmienie.

Tentować — kusić; próbować.

Tenuta zapłata dzierżawna.

Teokracja rządy kapłańskie.

Teolog uczony w rzeczach wiary.

Teologja nauka o Bogu i religji.

Teoremat twierdzenie, którego prawdziwości należy dowieść.

Teoretyk uczony znający pewną naukę, lecz nie umiejący jej praktycznie stosować.

Teorja pogląd naukowy, zasady jakiej nauki.

Terapeuta lekarz; biegły w leczeniu.

Terapja sztuka leczenia.

Teren pole działania; miejscowość, okolica; przestrzeń ziemi.

Termiczny cieplikowy.

Termin czasokres; granica; wyraz określający jakąś rzecz. ***Terminologja*** ogół słów, używanych dla określnia rzeczy i pojęć naukowych.

Termometr ciepłomierz.

Termy kąpiele ciepłe.

Terorysta zwolennik postrachu i przymusu ***Teroryzm*** panowanie siłą — postrachu, kary śmierci i surowego przymusu.

Teroryzować — grozić gwałtem lub śmiercią przymuszać groźbą.

Terra incognita (terra inkognita) ziemia nieznana.

Terytorjalny należący do pewnego obszaru. ***Terytorjum*** obszar ziemi; posiadłość.

Testament ostatnia wola, rozporządzenie na wypadek śmierci, pismo święte (Stary i Nowy Testament).

Teza zdanie które ma być dowiedzione w rozprawie.

Tic (tik) nerwowy skurcz pewnych mięśni ciała.

Times (tajms) czas; tytuł ga ety angielskiej.

Tjara potrójna korona papieska, oznaką potrójnej władzy.

Toast wzniesienie zdrowia podczas uczty.

Toga szata długa, używana w dawnych czasach przez Rzymian; strój urzędowy profesorów i sędziów.

Tokaj wino węgierskie.

Toksykologja nauka o truciznach.

Toksyny trujące wydzieliny bakterji.

Tolerancja względność; poszanowanie cudzych przekonań. **Tolerować** mieć względność, uwzględniać, pobłażać, znosić.

Tomachawk broń rodzaju topora, używane u dzikich Indjan w Ameryce

Tombak spław miedzi i cynku.

Tombola publiczna zabawa z loterją.

Tonna jednostka wagi okrętowej —1000 kilogramów

Tonsura kółko wygolone na głowie, jako oznaka święcenia kapłańskiego.

Topografja szczegółowy opis pewnej miejscowości.

Tor droga; kolej.

Tora księga praw Mojżeszowych.

Tornado silna burza w krajach gorących.

Tornister torba noszona na plecach.

Torpeda mina pływająca, napełniona materjałami wybuchowemi, wyrzucona w kierunku okrętów nieprzyjacielskich.

Torpedowiec statek wyrzucający torpedy.

Tortury męki zadawane dla wymuszenia zeznań.

Totalizator gra w rodzaju loterji przy wyścigach konnych.

Totumfacki powiernik, zaufany sługa; natrętny pieczeniarz

Tournee (turne) podróż objazdowa, okólna.

Trabant średniowieczny żołnierz straży przybocznej.

Trachit gatunek kamienia, skała pochodzenie wulkanicznego.

Trachoma egipskie zapalenie oczu.

Trade mark (tred mark) marka fabryczna, znak ochronny;

Trades Unions (tred—junion) robotniczy związek zawodowy w Anglji.

Tradycja podanie przekazanie wieści z pokolenia w pokolenie. ***Tradycjonalny*** zwyczajowy, przekazany podaniami.

Tragedja — nieszczęście; utwór sceniczny o smutnym i wstrząsającym charakterze.

Tragiczny wstrząsający, straszny.

Tragi - komiczny smutny i śmieszny zarazem.

Traktat układ, umowa zawarta między państwami; rozprawa.

Trans głęboki sen magnetyczny.

Transatlantycki zaatlantycki

Transcendentalność nadzmysłowość.

Transformacja przekształcenie przemiania. ***Transformator*** przyrząd elektryczny

do zmiany natężenia i siły prądu.

Transfuzja przelewanie

Transito tranzyto przewóz towarów przez pewien kraj po innego.

Tлanslokacja przeniesienie na inne miejsce,

Transmisja przesłanie; przyrząd przenoszący siłę na inną maszynę.

Transparent przezrocze.

Transpiracja pocenie się; wyparowywanie.

Transport przewóz towarów.

Transportowy przewozowy.

Tranzakcja umowa, układ.

Tranzytowy handel przewozowy handel.

Trasa wytyczona droga.

Trasant ciągnący weksel; wystawiający weksel.

Trasat ten, na kogo wystawiono weksel.

Trata weksel ciągniony, wystawiony na osobę drugą do pokrycia przez osobę trzecią.

Trawestacja przerabianie, przekręcanie; parodja. ***Trawestować*** przekręcać, przekształcać, przerobić rzecz, poważną na żartobliwą.

Trefny nieczysty.

Trema obawa, drżenie rąk lub całego ciała ze strachu.

Tren pieśn żałosna; tabor wozów w armji; ogon u sukni damskiej.

Trener człowiek wprawiający zapaśników do zawodów,

lub konie do wyścigów.

Trenowanie ćwiczenie, wprawianie się do zapasów.

Tresowanie układanie uczenie zwierząt n. p. przyuczenie psów do tropienia zbrodniarzy.

Trofea zdobycz wojenna; oznaki zwycięstwa.

Troglodyci przedhistoryczni mieszkańcy jaskiń.

Tron krzesło monarsze.

Tropikalny podzwrotnikowy;gorący

Trotuar chodnik dla pieszych.

Trubadur średniowieczny śpiewak i poeta.

Trupa towarzystwo aktorów dramatycznych.

Trybularz kadzielnica.

Trybun przywódca ludu, mówca. ***Trybuna*** wzniesienie dla mówcy, sędziego lub widzów.

Trybunał grono sędziów, instancja sądowa.

Trychina mikroskopijny robak, powodujący ciężką chorobę po spożyciu mięsa zarażonej nim nierogacizny.

Trygonometrja nauka zajmująca się pomiarem trójkątów

Trylogja utwór literacki złożony z 3 części, a stanowiący pewną całość.

Tryptyk obraz z 3 części stanowiących jedną całość.

Trycykl trzykołow.

Tryumf chwałazwycięstwa. ***Tryumfalny*** zwycięski.

Tryumfator zwycięzca.

Trywialny płaski, ordynarny, nieprzyzwoity.

Tualeta wytworny strój kobiecy; gotowalnia.

Tubalny donośny, potężny.

Tuberkuloza suchoty, gruźlica.

Tum kościół katedralny.

Tundra tręsawisko w krajach północnych, zamarznięte przez większą część roku.

Tunel droga podziemna.

Tunika suknia pod ornatem; część sukni kobiecej.

Turbacja zmartwienie, kłopot.

Turnieje średniowieczne igrzyska rycerskie.

Turnus porządek, kolejność.

Turysta człowiek odbywający wycieczki, podróżnik.

Tużurek rodzaj surduta.

Tygiel naczynie do topienia metalu.

Tynk powłoka wapienna ścian.

Tynktura roztwór spirytusowy.

Typ kształt zasadniczy.

Typografja drukarstwo.

Tyrada przesadna długa mowa.

Tyran okrutnik, ciemiężca ***Tyranja*** uciemiężenie, okrutne rządy.

Tytan siłacz, olbrzym

Tytaniczna praca, nadludzka praca.

Tytaniczny olbrzymi, ogromny.

Tytuł nazwa urzędu, godności; prawo do czegoś; napis na książce.

U

Ubikacja pomieszczenie; pokój.

Ukartować ułożyć, uplanować, uknuć.

Ultimatum ostateczne i nieodwołalne warunki

Ultimo w ostatatnim dniu miesiąca.

Ultra nadto nadmiernie; zbyt wiele.

Ultraliberalny przesadnie wolnomyślny.

Ultramontanin klerykał, zwolennik wszechwładzy papieża i duchowieństwa.

Umbrelka zasłona, chroniąca od światła

Uncja waga aptekarska dwunasta część funta.

Unifikacja zjednoczenie.

Uniform mundur.

Unikat jedyny okaz nadzwyczajna rzadkość.

Unisono jednogłośnie, jednobrzmiąco.

Unita wyznawca nauki i obrządku kościoła wschodniokatolickiego.

Uniwersalność — wszechstronność.

Uniwersalizm dążność do wszechstronności. ***Uniwersalny*** powszechny, wszechstronny.

Uniwersytet najwyższy zakład naukowy

Unja związek zjednoczenie.

Unjonista zwolennik utrzymania związku, połączenia.

Urbi et orbi dosłownie miastu i światu, każdemu w szczególności i wszystkim w ogóle.

Urgens przynaglenie; pismo proszące o pośpiech. ***Urgować*** przynaglać; przyspieszać.

Urna starożytne naczynie w którem przechowywano popioły zmarłych.

Usus (uzus) zwyczaj.

Utensylja sprzęty, narzędzia przybory.

Utopista marzyciel pragnący urzeczywistni-nia niemożliwych pomysłów.

Utopja pomysł niemożliwy do urzeczywistnienia,mrzonka.

Utrakwistyczny dwujęzykowy ***Utrakwizm*** dwujęzykowy system szkolny.

Utylitaryzm praktyczny pogląd życiowy, mający na celu osiągnięcie dla siebie i społeczeństwa jaknajwiększych korzyści.

Uwertura rozpoczęcie, wstęp do jakiegoś utworu muzycznego.

Uzurpacjabezprawne przywłaszczenie czegoś.***Uzurpator*** przywłaszczyciel cudzych praw.

Urzupować przywłaszczyć sobie niesłusznie.

V

Vacat (wakat) miejsce wolne.

Vacuum (wakuum) próżnia, miejsce puste.

Vadium kaucja, poręka.

Varia rozmaitości.

Vel albo, lub.

Vendetta krwawa dziedziczna zemsta we Włoszech.

Verbalia wyrażenie słowne.

Verbum nobile — słowo honoru.

Verte odwrócić na drugą stronę.

Veto! nie pozwalam.

Via przez; oznaczenie kierunku; (dosłownie); droga.

Vice zamiast.

Vice versa nawzajem; na odwrót.

Victorja (wiktorja) zwycięstwo; bogini zwycięstwa.

Vidi widziałem.

Virtuti militari — odznaka za zasługę wojskową.

Vis a vis (wizawi) naprzeciw.

Vis major siła wyższa.

Vivat! niech żyje!

Volens nolens — chcąc nie chcąc.

Volumina legum zbiór praw.

Votum przyrzeczenie uroczyste, ślubowanie; głos.

Votum nieufności wyrażenie komuś nieufności.

Votum separatum głos osobny, inne odmienne zdanie.

Vulgo pospolicie, zwykle.

W

Wagabunda człowiek włóczący się.

Wagary włóczenie się uczni zamiast uczęszczania do szk.

Wajdelota pogański kapłan, pieśniarz u staroż. Litwinów.

Wakacje ferje, czas wolny od zajęć szkolnych.

Wakans wolna nie obsadzona posada.

Wakcyna szczepionka ospy.

Wakować być wolnym, bez zajęcia.

Walhalla raj, miejsce pobytu bohaterów według wierzeń

pogańskich plemion niemieckich.

Walor wartość, znaczenie. ***Walory*** papiery wartościowe; rzeczy cenne.

Waluta wartość pieniężna.

Wampir upiór ssący krew; lichwiarz.

Wandal niszczyciel, barbarzyniec.

Wandalizm bezmyślne niszczycielstwo, barbarzyństwo

Warjacja obłąkanie; zmiana. ***Warjat*** obłąkany.

Warjant odmiana tej samej rzeczy.

Warrant świadectwo składowe.

Wassal lennik, poddany.

Watykan stolica; pałac papieski w Rzymie.

Waza naczynie stołowe. ***Wazon*** doniczka na kwiaty.

Wecować ostrzyć.

Wegetacja wzrost i życie roślin; przen. słabe nędzne istnienie, rozwój.

Wegetarjanizm — odżywianie się wyłącznie roślinnemi pokarmami.

Wegetować żyć nędznie z dnia na dzień

Weksel zobowiązanie płatnicze według pewnej przepisowej formy.

Welocyped rower.

Wena żyła; zapał, talent poetycki.

Wenera ***Wenus*** bogini piękności i miłości; nazwa gwiazdy.

Wenta sprzedaż na cel dobroczynny.

Wentyl klapa w maszynie.

Wentylacja przewietrzanie. ***Wentylator*** przyrząd do przewietrzania.

Weranda rodzaj altany przybudowanej do domu.

Werbalny słowny.

Werbować zaciągać do wojska.

Werbunek zaciąg do wojska.

Werdykt wyrok sądu przysięgłych.

Werk mechanizm, urządzenie.

Wersja pogłoska, wieść.

Wertykalny pionowy.

Werwa uniesienie, zapał.

Weryfikować sprawdzać, poświadczać zgodność

Westalka Kapłanka Westy, ślubująca czystość dziewiczą.

Westybul — przedsionek.

Weteran stary wysłużony żołnierz.

Weterynarja nauka o leczeniu zwierząt. **Weterynarz** lekarz chorób zwierzęcych.

Wetować — odbijać, wynagradzać sobie stratę.

Wezyr minister w Turcji.

Wiadukt droga zbudowana na arkadach, biegnąca ponad ulicami lub innemi przeszkodami ruchu.

Wibracja drganie.

Wideta czaty, warta.

Widymować potwierdzić urzędownie.

Wigor siła, dzielność.

Wikt — **Wiktuały** jedzenie, żywność.

Winda przyrząd podnoszący ciężary.

Windykacja — żądanie zwrotu własności.

Wiolonczela instrument muzyczny, rodzaj wielkich skrzypiec.
Wirować krążyć, kręcić się w kółko.
Wirydarz ogródek kwiatowy.
Witalny życiowy.
Witraż okno z wielobarwnego szkła
Witryna okno wystawowe, szafa oszklona.
Wiwat! niech żyje.
Wiwisekcja krajanie żywych zwierząt dla robienia badań naukowych.
Wiza urzędowe poświadczenie.
Wizerunek portret, rysunek.
Wizja widzenie; urojenie, złudzenie wzrokowe.
Wizjoner — mający przywidzenia.
Wizyta odwiedziny.
Wizytacja — zwiedzanie, odwiedzanie urzędowe.
Wizytator wyższy urzędnik, zwiedzający urzędy.
Wojażer podróżujący.
Wojaż — podróż.
Wokabularz wnik
Wokalny głosowy.
Wokalna muzyka śpiew.
Wokanda — lista, porządek spraw przeznaczonych do sądzenia
Woltyżer linoskok.
Woluntarjusz, Walontarjusz ochotnik.
Wotować czynić ślub; głosować.
Wotant — głosujący.
Wulgarny pospolity, gminny.
Wulkan — góra ziejąca ogniem.

Wulkaniczny wybuchowy; powstały pod działaniem wulkanu.

Wulkanizować — hartować gumę w ogniu przy pomocy siarki.

Wyrafinowany — wyszukany, wymyślny; przebiegły, chytry.

Wytrych podrobiony klucz do otwierania zamków.

Z

Zaaferowany zakłopotany, zajęty interesami.

Zabobon wiara w czary i wróżby, przesąd.

Zadokumentować zaznaczyć, stwierdzić podpisem

Zażenować zakłopotać, zawstydzić.

Zażenowany zawstydzony.

Zblazowany znudzony; przesycony.

Zelant Zelator zapaleniec, gorliwiec.

Zelotyzm gorliwość we wierze.

Zenit najwyższy punkt na niebie.

Zero nic, znak 0.

Zeus najwyższy bóg u staroż. Greków.

Zmanjerowany — nienaturalny; naśladowniczy.

Znicz ogień święty u pogańskich Litwinów; ognisko domowe.

Zoolog uczony badający świat zwierzęcy. ***Zoologja*** nauka o zwierzętach.

Zoroaster prawodawca i założyciel religji perskiej.

Zygzak linja kręta, łamana.

Ż

Żabot fałdowana ozdoba z lekkiej materji, noszona zwykle na piersiach.

Żaluzja zasłona u okna.

Żardinjera podstawka pod kwiaty.

Żargon zepsuta mowa o poprzekręcanych wyrazach; język żydowski.

Żenada nieśmiałość.

Żeton znaczek metalowy używany do gry; odznaka.

Żokiej foryś; ujeżdż cz.

Żołd płaca dawana żołnierzom.

Żongler kuglarz.

Żuławy — urodzajne niziny nadbrzeżne.

Żupa kopalnia soli.

Żupan dawny strój polski; wódz, naczelnik powiatu.

Żurnal dziennik; pismo poświęcone modom.

Żurnalistyka — dziennikarstwo.

Żyrandol kilkuramienny świecznik wiszący.

Żyrant poręczający weksel.

Żyro przekazanie wekslu na osobę trzecią; poręczenie zapłaty.

Żyrować poręczyć zapłatę wekslu. —